

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ ДЗВО
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ ЗАКЛАДІВ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

*«Професійний розвиток практичних психологів ЗПО в
умовах реформування професійної освіти»*

**Напрямок: педагогічні працівники закладів освіти
галузь знань: А Освіта**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ ДЗВО
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

Алла Клочко, Ілля Пахомов

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ**

***«Професійний розвиток практичних психологів ЗПО в
умовах реформування професійної освіти»***

**Напрямок: педагогічні працівники закладів освіти
галузь знань А Освіта**

Рекомендовано до друку Вченою радою Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 3 від «26» лютого 2026 року)

Автори-розробники:

Клочко Алла Олексіївна – професорка кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, докторка психологічних наук, доцентка;

ПАХОМОВ Ілля Володимирович – старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти

Рецензенти, ключові стейкхолдери:

ГРИБОВСЬКА Юлія Миколаївна – завідувачка кафедри технологій навчання, охорони праці та інклюзивної освіти Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, кандидатка економічних наук, доцентка;

МАСЛІЧ Світлана Володимирівна – заступниця директора з навчально-методичної роботи Державного професійно-технічного навчального закладу «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг», кандидатка педагогічних наук, доцентка

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації практичних психологів закладів професійної освіти «Професійний розвиток практичних психологів ЗПО в умовах реформування професійної освіти» / Автори-розробники: Алла Клочко, Ілля Пахомов. Біла Церква: БІНПО, 2026. 76 с.

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації практичних психологів закладів професійної освіти «Професійний розвиток практичних психологів ЗПО в умовах реформування професійної освіти» спрямована на вдосконалення професійних компетентностей фахівців психологічної служби відповідно до сучасних викликів і трансформацій у сфері професійної освіти.

Метою освітньо-професійної програми є розвиток інтегральної, ключових, загальних і фахових компетентностей практичних психологів закладів професійної освіти, що забезпечують результативність їхньої професійної діяльності та сприяють безперервному професійному й особистісному розвитку шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти в умовах соціальних трансформацій та євроінтеграційних процесів в освіті. Програма орієнтована на розвиток здатності практичних психологів ЗПО ефективно здійснювати психологічний супровід здобувачів освіти, сприяти їхньому професійному самовизначенню, формуванню життєвих і соціальних компетентностей, а також підтримці психічного здоров'я в умовах динамічних змін освітнього середовища.

Програма містить комплекс освітніх компонентів, зокрема змістові модулі, варіативні модулі (спецкурси) тощо, спрямовані на досягнення визначених результатів навчання. Програма використовується в процесі: внутрішнього і зовнішнього контролю якості підвищення кваліфікації; розроблення й коригування навчальних та робочих навчальних планів і програм; визначення профілів професійних компетентностей відповідно до Класифікатора професій; розроблення засобів оцінювання (ідентифікація компетентностей та вимірювання результатів навчання) слухачів.

Зміст програми передбачає опанування сучасних методів психологічної діагностики, консультування, профілактичної та корекційної роботи, розвиток навичок кризового реагування й роботи з травматичним досвідом, а також використання інноваційних підходів і цифрових інструментів у професійній діяльності практичного психолога ЗПО. Особлива увага приділяється питанням професійного вигорання, саморозвитку та зміцнення психологічної стійкості фахівців. Реалізація програми сприятиме підвищенню якості психологічного супроводу освітнього процесу в закладах професійної освіти та ефективній адаптації психологів до умов реформування освітньої галузі.

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО ДО СЛУХАЧІВ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ, КЛЮЧОВИХ СТЕЙКГОЛДЕРІВ	6
I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНУ ПРОГРАМУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	8
1.1. Унікальність освітньо-професійної програми підвищення кваліфікації.....	8
1.2. Конкурентоспроможність освітньо-професійної програми підвищення кваліфікації	11
1.3. Методологічні підходи і принципи освітньо-професійної програми.....	13
1.4. Рівень освітніх послуг, які надає освітньо-професійна програма.....	15
1.5. Професійні вимоги до посади практичного психолога закладу професійної освіти в умовах нових освітніх викликів.....	16
II. ВНУТРІШНЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ	19
2.1. Гарант освітньо-професійної програми.....	19
2.2. Мова викладання.....	19
2.3. Доступ до освітньо-професійної програми та визнання результатів навчання.....	19
2.4. Оприлюднення.....	20
III. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ	21
3.1. Обсяг освітньо-професійної програми.....	21
3.2. Рівень освітньо-професійної програми	21
3.3. Мета та основні завдання освітньо-професійної програми	22
3.4. Характеристика освітньо-професійної програми	24
3.4.1. Функціональна спрямованість.....	24
3.4.2. Фокус програми.....	24
3.4.3. Орієнтація програми.....	24
3.4.4. Особливості програми.....	24
3.4.5. Цільова група.....	25
3.4.6. Модель, форма і графік реалізації програми.....	25
3.4.7. Строк дії програми.....	25
3.4.8. Місце реалізації програми.....	25
3.4.9. Кількість слухачів у групі.....	25
3.4.10. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньо-професійною програмою.....	25
3.4.11. Вимоги до викладачів.....	25
3.4.12. Вартість / безоплатність освітньої послуги.....	26
3.4.13. Навчання та викладання за освітньо-професійною програмою.....	26
3.4.14. Науково-методичне забезпечення освітньо-професійної	

програми.....	27
3.4.15. Документ, що видається за результатами навчання на курсах підвищення кваліфікації.....	28
IV. НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	29
4.1. Продовження навчання.....	29
4.2. Науково-методичний супровід професійного розвитку фахівців у міжкурсовий період.....	29
V. СТИЛЬ І МЕТОДИКА НАВЧАННЯ.....	33
5.1. Підходи до викладання і навчання.....	33
5.2. Система оцінювання.....	33
5.3. Контрольні заходи. Види контролю.....	34
VI. ПРОФІЛІ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ, ЯКІ РОЗВИВАЮТЬСЯ НА КУРСАХ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ.....	35
6.1. Ключові компетентності.....	35
6.2. Загальні компетентності.....	38
6.3. Загальнопрофесійні компетентності.....	40
6.4. Спеціальні (фахові, предметні, посадові) компетентності.....	43
VII. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	48
VIII. ЗМІСТ І НАВЧАЛЬНІ СКЛАДНИКИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ.....	50
8.1. Навчальні модулі освітньо-професійної програми.....	50
8.2. Варіативний складник (вибіркові спецкурси).....	56
IX. НАВЧАЛЬНІ ПЛАНИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ	58
X. ГЛОСАРІЙ КЛЮЧОВИХ СЛІВ	61
XI. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70

ВСТУПНЕ СЛОВО ДО СЛУХАЧІВ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ, КЛЮЧОВИХ СТЕЙКГОЛДЕРІВ

Сучасний етап розвитку професійної освіти в Україні характеризується глибокими трансформаційними процесами, зумовленими реформуванням освітньої галузі, інтеграцією до європейського освітнього простору, оновленням змісту освіти, а також зростанням вимог до якості підготовки конкурентоспроможних фахівців. У цих умовах особливого значення набуває діяльність практичних психологів ЗПО як фахівців, що забезпечують психологічний супровід освітнього процесу, сприяють гармонійному розвитку особистості здобувачів освіти та їхній успішній соціально-професійній адаптації.

Актуальність освітньо-професійної програми підвищення кваліфікації «Професійний розвиток практичних психологів ЗПО в умовах реформування професійної освіти» зумовлена необхідністю оновлення та поглиблення професійних компетентностей практичних психологів ЗПО відповідно до сучасних викликів. Зокрема, це пов'язано з посиленням ролі психологічної служби у створенні безпечного, інклюзивного та мотивувального освітнього середовища, зростанням потреби у підтримці психічного здоров'я учасників освітнього процесу, а також необхідністю реагування на кризові ситуації, спричинені соціально-економічними змінами та наслідками воєнного стану.

Особливого значення набуває підготовка практичних психологів ЗПО до роботи з різними категоріями здобувачів освіти, зокрема з тими, хто перебуває у складних життєвих обставинах, має ознаки емоційного виснаження чи тривожності або пережив травматичний досвід. Водночас зростає потреба у впровадженні сучасних психодіагностичних методик, ефективних технологій консультування, профілактики та корекції, а також цифрових інструментів у практичну діяльність психолога.

У контексті реформування професійної освіти практичний психолог ЗПО має виступати не лише як консультант, а й як активний учасник освітніх змін, фасилітатор розвитку ключових компетентностей здобувачів освіти, партнер педагогічного колективу та батьківської спільноти. Це вимагає безперервного професійного розвитку, підвищення рівня психологічної культури, розвитку навичок саморефлексії та профілактики професійного вигорання.

Таким чином, реалізація цієї програми підвищення кваліфікації є своєчасною і необхідною, оскільки вона спрямована на формування сучасного, компетентного та стійкого до викликів фахівця психологічної служби ЗПО, здатного ефективно діяти в умовах реформування освітньої системи та забезпечувати якісний психологічний супровід освітнього процесу в закладах професійної освіти.

Практичний психолог ЗПО відіграє важливу роль у вирішенні завдань психологічної роботи зі здобувачами професійної освіти. Професійний розвиток практичного психолога ЗПО є необхідною умовою досягнення якості психологічної допомоги в мінливих умовах сьогодення, балансу між гнучкістю і стабільністю, творчістю та результативністю. Тому вміння встановлювати психологічний контакт зі здобувачами професійної освіти та здійснювати на них

позитивний психологічний вплив є особливо актуальними й затребуваними для практичних психологів ЗПО.

Перед ЗПО стоять нові завдання щодо підвищення кваліфікації практичних психологів відповідно до державної освітньої політики та з урахуванням суспільних викликів. Сучасний фахівець поєднує у своїй професійній діяльності теоретичну та практичну підготовку, має сформовані ключові, загальні й фахові компетентності, готовий конкурувати та бути активним суб'єктом на ринку праці. Важливим є розроблення моделі безперервного професійного розвитку практичних психологів ЗПО шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти відповідно до викликів і трансформацій вітчизняного соціокультурного простору.

Метою підвищення кваліфікації практичних психологів ЗПО є: забезпечення розвитку їхнього ціннісного ставлення до власної професійної діяльності в умовах соціальних та освітніх змін; поглиблення й розширення знань з теорії та практики сучасної психологічної роботи, що забезпечує якісні зміни в організації психологічної допомоги і створює умови для інноваційних перетворень у ЗПО; удосконалення вмінь з ефективною організацією психологічного супроводу здобувачів освіти відповідно до основних напрямів державної політики та її європейського вектору розвитку; забезпечення розвитку загальних і професійних компетентностей фахівців; активізація розвитку значущих професійних якостей та мотивації до професійного самовдосконалення.

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНУ ПРОГРАМУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

1.1. Унікальність освітньо-професійної програми підвищення кваліфікації

Освітньо-професійна програма (далі – Програма) підвищення кваліфікації є нормативним документом для організації освітнього процесу для категорії слухачів «Практичні психологи закладів професійної освіти» за напрямом А «Освіта», розробленим на засадах компетентнісного, андрагогічного, особистісно зорієнтованого, акмеологічного, системного та інших підходів із використанням сучасних модульних технологій.

Програма містить комплекс освітніх компонентів, зокрема змістові модулі, варіативні модулі (спецкурси) тощо, спрямовані на досягнення визначених результатів навчання у формі розвинутих ключових, загальнопрофесійних і фахових компетентностей для навчання впродовж життя. Після успішного опанування програми у практичних психологів ЗПО розвиваються або вдосконалюються компетентності, необхідні для якісного виконання професійних завдань і функцій.

Освітньо-професійна програма передбачає досягнення результатів навчання у формі розвинутих та/або вдосконалених ключових, загальних і фахових компетентностей, визначених Європейською рамкою кваліфікацій та Рамковою програмою оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя, схваленою Європейським парламентом і Радою Європейського Союзу.

Підвищення кваліфікації у практичних психологів ЗПО за освітньо-професійною програмою спрямовано на:

- підготовку кваліфікованих і конкурентоспроможних на ринку праці фахівців на засадах компетентнісного підходу, які здобули освітні та професійні компетентності відповідно до їхніх інтересів, здібностей, можливостей, потреб національної економіки та суспільства знань, із залученням до освітнього процесу висококваліфікованих працівників професійної освіти шляхом державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти та взаємозв'язку з ринком праці;
- синергію науки, практики, виробництва і бізнесу;
- безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців за індивідуальною освітньою траєкторією відповідно до потреб, особливостей і можливостей замовників освітніх послуг, що дає змогу

фахівцю підтримувати або підвищувати стандарти професійної діяльності впродовж усього періоду його професійної кар'єри;

- створення людиноцентрованого освітнього середовища за різними моделями і формами навчання, за якого замовник освітніх послуг виступає суб'єктом із власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, який спроможний бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу;
- підвищення якості та ефективності навчання шляхом застосування сучасних освітніх, виробничих технологій.

Навчання за освітньо-професійною програмою дозволяє забезпечити:

- доступність та інклюзивність;
- гнучкість навчання з урахуванням професійних запитів, потреб, індивідуальних можливостей слухачів;
- упровадження дуальної освіти;
- навчання замовників освітніх послуг за індивідуальною освітньою траєкторією;
- забезпечення постійного моніторингу якості освіти та якості надання освітніх послуг на курсах підвищення кваліфікації і міжкурсовий період;
- формування мотиваційної готовності й здатності практичних психологів закладів професійної освіти до безперервного професійного розвитку шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти.

Програма має чітко сформульовану мету, яка відповідає місії та стратегії Інституту. Цілі програми і програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб стейкхолдерів (документи, що підтверджують залучення стейкхолдерів: угоди (меморандуми) про співпрацю, протоколи засідань кафедр, Вченої ради БНПО, Ради з якості освіти тощо), тенденцій ринку праці, галузевого і регіонального контексту, а також досвіду аналогічних програм.

Освітньо-професійна програма для організації освітнього процесу підвищення кваліфікації практичних психологів ЗПО встановлює:

- профілі ключових та фахових компетентностей слухачів;
- вимоги до змісту підвищення кваліфікації слухачів на засадах компетентнісного, андрагогічного, акмеологічного, діяльнісного, людиноцентрованого, системного тощо підходів;
- нормативний зміст підвищення кваліфікації слухачів, сформульований у термінах результатів навчання (компетентностях), досягнення яких передбачає оновлення, удосконалення, розвиток системи цінностей, знань, практичних умінь і навичок, які здобуті за 7 кваліфікаційними рівнями вищої освіти Національної рамки кваліфікацій (НРК);
- вимоги до вибіркового складника підвищення кваліфікації;

- нормативні терміни навчання за різними моделями і формами навчання;
- види контролю якості освітнього процесу.

Роботодавці і ключові стейкхолдери залучені до процесу періодичного перегляду освітньо-професійної програми підвищення кваліфікації та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Освітньо-професійна програма «Професійний розвиток практичних психологів ЗПО в умовах реформування професійної освіти» є основою для розробки та коригування робочих навчальних планів і освітньо-професійних програм підвищення кваліфікації практичних психологів ЗПО.

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації «Професійний розвиток практичних психологів ЗПО в умовах реформування професійної освіти» використовується в процесі: внутрішнього і зовнішнього контролю якості підвищення кваліфікації; розроблення й коригування навчальних і робочих навчальних планів та програм; визначення профілів професійних компетентностей відповідно до Класифікатора професій; розроблення засобів оцінювання (ідентифікація компетентностей та вимірювання результатів навчання) слухачів.

Підвищення кваліфікації за напрямом А Освіта категорії «Практичні психологи ЗПО» передбачає безперервний професійний розвиток слухачів на підставі соціальних запитів та державних вимог на основі їх базової освіти, професійного та життєвого досвіду, особистих інтересів.

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації «Професійний розвиток практичних психологів ЗПО в умовах реформування професійної освіти» впроваджена в освітній процес Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти (БІНПО) та може бути рекомендована для використання: закладами післядипломної освіти України; закладами, що надають освітні послуги у сфері післядипломної освіти; закладами вищої освіти III–IV рівнів акредитації всіх форм власності, які забезпечують підвищення кваліфікації за напрямом «Практичні психологи ЗПО».

1.2. Конкурентоспроможність освітньо-професійної програми підвищення кваліфікації практичних психологів закладів професійної освіти

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації є нормативним документом для організації освітнього процесу підвищення кваліфікації слухачів категорії «Практичні психологи закладів професійної освіти».

Освітньо-професійна програма визначає науково обґрунтований зміст і структуру навчання на курсах підвищення кваліфікації слухачів за темою: «Професійний розвиток практичних психологів ЗПО в умовах реформування», основні вимоги до розвитку та вдосконалення їхніх ключових, загальних та фахових компетентностей.

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації враховує міжнародні ініціативи та стратегії, зокрема, «Визначення та вибір ключових компетенцій» (DeSeCo) (2005 р.), Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року» (2015 р.) (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development), Програму ЄС для підтримки реформи професійної освіти в Україні «EU4Skills: «Кращі навички для сучасної України», «Огляд майбутнього професійної освіти і тренінгу» Європейського центру з розвитку професійної освіти ЄС (2018 р.), «Середньострокова стратегія ЮНЕСКО – UNEVOC на 2021-2023 рр.» для системи технічної і професійної освіти і тренінгу (2020 р.), аналітична доповідь ОЕСР «Педагоги і лідери у професійній освіті і тренінгу» (2021 р.), «Розвиток навичок під час COVID-19: підрахунок початкових відповідей у технічній та професійній освіті та тренінгу» (спільний проєкт Міжнародної організації праці, ЮНЕСКО та Світового банку – 2021 р.), «Звіт про майбутнє робочих місць 2020» (Всесвітній економічний форум, 2020).

Освітньо-професійна програма розроблена відповідно до чинної нормативно-правової бази, що регулює професійну діяльність практичного психолога ЗПО, зокрема: Національна рамка кваліфікацій (Постанова КМУ № 1341 від 23.11.2011 р.), Закон України «Про професійну освіту» (остання редакція – 2025 р.); «Концепція державної цільової програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки» (2021 р.); «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (2019 р., зі змінами від 2025 року), «Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні НАПН України» (2021 р.), постанову Кабінету Міністрів України від 03.06.1999 № 956 «Про затвердження Положення про ступеневу професійно-технічну освіту», розпорядження Кабінету Міністрів

України від 19.09.2018 № 660 «Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти», розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 № 419 «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року», наказ Міністерства освіти і науки України від 30.05.2006 № 419 «Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.06.2006 за № 711/12585, наказу Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 № 805 «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.12.2022 за № 1649/38985, наказу Міністерства освіти і науки від 16.07.2018 № 77 «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти», Порядку підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників (постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800), «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р), наказу Міністерства освіти і науки від 22.05.2018 № 509 «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31.07.2018 за № 885/32337, Стандартів професійної освіти, інших нормативно-правових актів у сфері освіти.

Освітньо-професійна програма «Професійний розвиток практичних психологів ЗПО в умовах реформування професійної освіти» регламентується локальними документами БІНПО, як-от: «Стратегія розвитку Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти на 2025–2027 роки», «Положення про організацію освітнього процесу у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти», «Положення про організацію освітнього процесу за дистанційною формою навчання у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти», «Положення про організацію освітнього процесу в умовах змішаного навчання у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти», «Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти», «Положення про впровадження європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти», «Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти», «Положення про організацію та проведення опитувань внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів у

Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти» тощо.

1.3. Методологічні підходи і принципи освітньо-професійної програми

Зміст освітньо-професійної програми підвищення кваліфікації практичних психологів ЗПО орієнтований на реалізацію принципів і моделей відкритої освіти, інтегрує основні методологічні підходи і принципи освіти дорослих.

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації розроблена з урахуванням основних системоутворювальних принципів побудови відкритої освіти, зокрема:

- *сприяння сталому розвитку* суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти впродовж життя;

- *людиноцентрованого навчання*, за якого освітній процес побудований з урахуванням індивідуальних можливостей, здібностей, професійних потреб, сензитивних періодів розвитку особистості;

- *безперервності* – це принцип, що передбачає організацію систематизованого й цілеспрямованого розвитку ключових, загальних і фахових компетентностей для підвищення особистого потенціалу, розширення можливостей працевлаштування, соціальної інтеграції та активного громадянства шляхом формального, неформального та інформального навчання;

- *системності* – сукупність взаємозв'язаних елементів, зокрема цілей, умов, чинників, організаційного, змістового, акметехнологічного, діагностичного й нормативно-правового забезпечення, що уможливорює послідовний, цілісний, логічно впорядкований і структурований, безперервний професійний розвиток майстра виробничого навчання;

- *гуманізації* – реалізація принципу уможливорює побудову людиноцентрованої освіти, за якої створюється диференційований освітній простір, тобто сприятливі, комфортні умови для професійного розвитку, вияву творчої індивідуальності та реалізації потенційних ресурсів, що забезпечують високий рівень професійної самоактуалізації, кваліфіковане, якісне, продуктивне виконання практичних психологів ЗПО професійних завдань, інноваційних ролей і функцій, причому освітній процес ґрунтується на повазі, взаємній довірі, толерантності;

- *варіативності*, що передбачає комбінаційну гнучкість, можливість вибору параметрів, змісту, методів, джерел, термінів, темпу навчання за індивідуальною освітньою траєкторією, що робить систему навчання ефективною, економічною і цікавою;

- *модульності* – принцип до організації освітнього процесу шляхом

опанування освітньо-професійної програми на основі поєднання модульних технологій навчання і залікових кредитів, причому слухачі курсів підвищення кваліфікації послідовно й виражено засвоює освітній матеріал цілісними, ієрархічно впорядкованими й структурованими частинами (змістовими модулями і підмодулями), результати яких є підставою для визначення результативності і якості освіти;

- *гнучкості і мобільності* – принцип полягає в розробленні змісту, варіативних планів і програм, параметрів навчання з урахуванням соціокультурних змін і вимог до підготовки конкурентоспроможного на ринку освітніх послуг фахівця;

- *випереджувального професійного розвитку*, що уможливорює підвищення освітньої і професійної кваліфікації та подальший професійний розвиток практичних психологів ЗПО відповідно до інноваційних суспільних і освітніх викликів, європейських і державних стандартів;

- *академічної доброчесності* як сукупності етичних принципів та визначених Законом України «Про вищу освіту» правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень;

- *академічної мобільності* – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі професійної освіти на території України чи поза її межами;

- *академічної свободи* – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, установлених законом;

- *мережевої діяльності*, тобто взаємодії і співробітництва на засадах науково-методичного менеджменту;

- *раціонального поєднання самостійності і творчої активності*, за якого слухачі курсів підвищення кваліфікації моделюють й організують саморозвиток і самонавчання, обирають форми самостійної (підготовка до семінарських занять, лекцій тощо) та індивідуальної роботи;

- *індивідуалізації і диференціації* – принцип уможливорює планування і реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії з урахуванням професійного досвіду, можливостей, здібностей, індивідуального стилю професійно-педагогічної діяльності замовників освітніх послуг;

- *технологічності* – передбачає використання при навчанні в системі

ефективних андрагогічних метатехнологій (інтерактивних, тренінгових, акмеологічних, ігротехнологій, психофізіологічних та ін.), методів і прийомів, форм активної взаємодії суб'єктів освітнього процесу;

- *науково-методичного супроводу* – принцип полягає у безперервній підтримці творчих ініціатив, інновацій, ефективному науковому, інформаційному, предметно-методичному, професійно-кваліфікаційному забезпеченні процесу самовдосконалення й самореалізації, професійній мотивації до виконання професійних ролей і функцій;

- *моніторингу якості*, що забезпечує можливість перманентного вимірювання й оцінювання професійної акмединаміки на всіх етапах безперервного розвитку впродовж життя.

1.4. Рівень освітніх послуг, які надає освітньо-професійна програма

Освітня послуга – це комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання (Стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Передбачено навчання за програмою підвищення кваліфікації (у тому числі участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо). Підвищення кваліфікації може бути реалізовано за місцем провадження Інститутом освітньої діяльності; за місцем роботи педагогічних працівників; за іншим місцем (місцями); дистанційно, якщо це передбачено договором та/або відповідною програмою; за змішаною формою навчання.

Поширеними формами освітніх послуг у міжкурсний період є *консалтинг* (від англ. *consulting* – консультування), що передбачає аналіз, обґрунтування перспектив використання освітніх інновацій з урахуванням предметної галузі і запитів суб'єкта; *супервізія*, що дозволяє стимулювати до професійного розвитку впродовж життя, опанувати професійно-педагогічну діяльність на рівні суспільних та освітніх викликів із вибором змісту, форм, терміну, параметрів навчання.

Матеріальні освітні послуги на паперовому, електронному та інших носіях у вигляді науково-методичної продукції, зокрема *програм, проєктів, методичних рекомендацій, електронних посібників, індивідуального професійно-педагогічного досвіду* тощо.

1.5. Професійні вимоги до посади практичного психолога закладу професійної освіти в умовах нових освітніх викликів

Професійні вимоги до практичних психологів ЗПО визначаються посадовими інструкціями.

Завдання психологічної служби ЗПО:

збереження та зміцнення психічного та соціального здоров'я, сприяння особистісному, інтелектуальному, фізичному і соціальному розвитку здобувачів освіти шляхом доповнення сучасних методів навчання та виховання ефективними психолого-педагогічними технологіями;

сприяння забезпеченню психологічної безпеки, надання психологічної і соціально-педагогічної допомоги всім учасникам освітнього процесу.

Принципи діяльності психологічної служби ЗПО:

науковість, цілісність і наступність, професійна компетентність та відповідальність;

індивідуальний підхід;

доступність соціально-педагогічних та психологічних послуг (допомоги);

міждисциплінарність, комплексність і системність у здійсненні професійної діяльності;

добровільність;

людиноцентризм та партнерство;

конфіденційність;

дотримання норм професійної етики.

Функції психологічної служби ЗПО:

діагностично-прогностична - психолого-педагогічне вивчення чинників становлення особистості, її індивідуального розвитку;

організаційно-методична - визначення стратегії, мети, завдань, планування діяльності психологічної служби та координація взаємодії учасників освітнього процесу;

корекційно-розвиткова - система впливів, спрямованих на подолання визначених проблем, труднощів, шкідливих звичок, негативних емоційних станів тощо у здобувачів освіти; здійснення психолого-педагогічних заходів з метою усунення відхилень у психофізичному та інтелектуальному розвитку і поведінці, подолання різних форм девіантної поведінки; сприяння розвитку освітніх, інтелектуальних, загальних, спеціальних та соціальних здібностей, формування мотивації до освітньої діяльності у здобувачів освіти; надання психолого-педагогічної допомоги здобувачам освіти з метою адаптації до умов навчання і життєдіяльності;

консультативна - допомога у вирішенні проблем щодо розвитку, виховання, навчання та формування психологічної і соціальної компетентності учасників освітнього процесу;

просвітницько-профілактична - поширення психологічних знань, виявлення фактів порушення прав дитини, вжиття заходів щодо подолання негативних чинників, які впливають на життєзабезпечення здобувачів освіти, її

моральний та соціальний розвиток, профілактика та попередження негативних впливів;

соціально-захисна - здійснення соціально-педагогічного супроводу учасників освітнього процесу, які опинилися у складних життєвих обставинах, перебувають у кризових ситуаціях (постраждали від соціальних, техногенних, природних катастроф, перенесли тяжкі хвороби, стреси, переселення, зазнали насильства тощо); захист конституційних прав і статусу, законних інтересів здобувачів освіти.

Напрями діяльності психологічної служби ЗПО:

діагностика - виявлення причин труднощів у навчанні, інтелектуальному розвитку, соціально-психологічній адаптації; вивчення та визначення індивідуальних особливостей динаміки розвитку особистості, потенційних можливостей в освітньому процесі, професійному самовизначенні;

профілактика - своєчасне попередження відхилень у розвитку та становленні особистості, міжособистісних стосунках, запобігання конфліктним ситуаціям в освітньому процесі;

корекція - усунення виявлених труднощів соціально-психічного розвитку здобувачів освіти, зниження ризиків проблем адаптації до освітнього середовища, схильності до залежностей та правопорушень, різних форм девіантної поведінки;

навчальна діяльність - форма активного співробітництва, направлена на удосконалення, розвиток, формування особистості;

консультування - багатофункціональний вид індивідуальної та групової роботи, спрямований на вирішення запитів, з якими звертаються учасники освітнього процесу;

зв'язки з громадськістю - діяльність, спрямована на досягнення взаєморозуміння, співпрацю між окремими особами, колективами, соціальними групами, організаціями, державними органами управління;

просвіта - формування психологічної та соціальної компетентності учасників освітнього процесу.

Практичний психолог ЗПО здійснює:

психологічне забезпечення освітнього процесу;

психологічний супровід психічного, розумового, соціального і фізичного розвитку здобувачів освіти;

психологічну діагностику та аналіз динаміки психічного, розумового і соціального розвитку здобувачів освіти;

психологічний супровід адаптації до умов освітнього процесу;

реалізацію розвивальних, профілактичних, просвітницьких, корекційних програм з урахуванням індивідуальних, гендерних, вікових особливостей здобувачів освіти;

консультативну допомогу всім учасникам освітнього процесу з питань навчання, виховання здобувачів освіти, особистісного та професійного розвитку тощо;

роботу з постраждалими від насильства дітьми тощо.

Практичний психолог ЗПО бере участь в:

освітній діяльності, спрямованій на забезпечення всебічного розвитку здобувачів освіти як особистості та найвищої цінності суспільства, їх талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству;

роботі педагогічної ради, психолого-педагогічних консилиумів, семінарів і засідань методичних об'єднань;

розробці та впровадженні розвивальних, корекційних програм, посібників, методичних рекомендацій, планів освітньої діяльності з урахуванням індивідуальних, гендерних, вікових особливостей здобувачів освіти, а також для осіб, які перебувають на індивідуальній та інклюзивній формі навчання.

Практичний психолог ЗПО сприяє:

формуванню у здобувачів освіти відповідальної та безпечної поведінки в ситуаціях ризику, навичок здорового способу життя, збереження репродуктивного здоров'я, готовності до самореалізації;

профільному та професійному самовизначенню здобувачів освіти, формуванню життєвої компетентності;

формуванню соціально-комунікативної компетентності обдарованих дітей;

попередженню та профілактиці професійного вигорання педагогічних працівників;

формуванню психологічної готовності учасників освітнього процесу до взаємодії в інклюзивному середовищі з дитиною з особливими освітніми потребами;

формуванню психологічної культури учасників освітнього процесу;

попередженню будь-яких видів і форм насильства та конфліктів серед здобувачів освіти;

формуванню небайдужого ставлення здобувачів освіти до постраждалих дітей, усвідомлення необхідності невідкладного інформування педагогів про випадки домашнього насильства і конфліктів серед здобувачів освіти, що стали їм відомі.

II. ВНУТРІШНЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

2.1. Гарант освітньо-професійної програми

Гарант освітньо-професійної програми – **СИДОРЕНКО Вікторія Вікторівна**, докторка педагогічних наук, професорка, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, директорка Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України.

2.2. Мова викладання

Навчання за освітньо-професійною програмою підвищення кваліфікації практичних психологів закладів професійної освіти здійснюється *державною мовою*.

Засади мовної політики в освітньому процесі в закладах професійної освіти визначаються Конституцією України (Стаття 10), Законом України «Про освіту» (Стаття 7 «Мова освіти»), Законом України «Про вищу освіту» (Стаття 48 «Мова освітнього процесу в закладах вищої освіти»), Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (Стаття 21), Рекомендаціями Уповноваженого із захисту державної мови щодо норм Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та Кодексу України про адміністративні правопорушення, які стосуються обов'язкового застосування державної мови у діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності, Рекомендацій та висновків уповноваженого із захисту державної мови відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (Розділ «Освіта і наука») тощо.

2.3. Доступ до освітньо-професійної програми та визнання результатів навчання

Інститут забезпечує відкритість і доступність інформації про кожну програму підвищення кваліфікації для педагогічних працівників закладів професійної шляхом її оприлюднення на офіційному вебсайті (<https://binpo.com.ua/> рубрики Слухачам курсів підвищення кваліфікації, Внутрішні нормативні документи).

Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів.

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації може вважатися виконаною, коли її цілі досягнуто вчасно, тобто коли слухачі курсів підвищення кваліфікації досягають визначених програмою результатів навчання, накопичують необхідні кредити.

Для оцінювання ефективності освітньо-професійної програми (зокрема результатів навчання, навчального навантаження та методів оцінювання) використовується низка заходів:

- освітні компоненти виражаються через відповідні результати навчання, а чітка інформація щодо їх рівня, кредитів, реалізації та оцінювання є доступною;
- навчання може бути завершене впродовж офіційно визначеного часу;
- вхідний, проміжний та фінішний моніторинг відстежує будь-які зміни в структурі освітніх досягнень та отриманих результатів;
- слухачам курсів підвищення кваліфікації надається детальна інформація та поради, завдяки чому вони можуть дотримуватись послідовності виконання освітньо-професійної програми, використовувати можливості гнучких навчальних траєкторій і вибрати освітні компоненти відповідного рівня для своєї кваліфікації;
- слухачів курсів підвищення кваліфікації повідомляють про їхні результати.

2.4. Оприлюднення

Протягом 15 календарних днів після видачі документів про підвищення кваліфікації Інститут оприлюднює їх перелік на офіційному вебсайті (<https://binpo.com.ua/>).

Перелік містить таку інформацію:

- Прізвище та ініціали педагога, який пройшов підвищення кваліфікацію.
- Форму, вид, тему (напрямок, найменування) та його обсяг (тривалість) у годинах або ЄКТС-кредитах.
- Дату видачі та обліковий запис документа (свідоцтва встановленого зразка) про підвищення кваліфікації.

III. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

3.1. Обсяг освітньо-професійної програми

Підвищення кваліфікації практичних психологів закладів професійної освіти може здійснюватися за різними моделями (одноетапна, двоетапна, триетапна) і формами навчання (*очно-дистанційна, дистанційно-очна, заочна*).

Загальна тривалість навчання складає – 150 год. / 5 кредитів ECTS.

3.2. Рівень освітньо-професійної програми

Рівень освітньо-професійної програми визначається відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», частини шостої статті 59 Закону України «Про освіту», вимог 7 кваліфікаційних рівнів вищої освіти Національної рамки кваліфікацій.

За результатами опанування освітньо-професійної програми практичні психологи ЗПО мають удосконалити та розвинути ключові, загальні та фахові компетентності за трудовою дією (групою трудових дій).

За результатами опанування освітньо-професійної програми практичні психологи ЗПО мають удосконалити та розвинути загальні компетентності: громадянську, соціальну, цифрову, особисту, навчальну, лідерську, культурну, мовну, етичну та підприємницьку.

Також освітньо-професійна програма спрямована на розвиток професійних компетентностей практичного психолога ЗПО: професійно-психологічної, соціально-психологічної, науково-методичної, фахової (спеціальної), контрольної-коригувальної, інклюзивної, комунікативної моніторингової та інформаційно-технологічної.

Відповідно до Національної рамки кваліфікацій (Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341) інтегральна компетентність для осіб, що, згідно чинного законодавства, мають право займати посаду практичного психолога закладу професійної освіти визначена на 7 рівні:

Знання	Уміння/навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових	Зрозуміле і не двозначне донесення власних знань, висновків та аргументації	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних

діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення до сліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	знань та процедур; здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах; здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності не повної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	підходів; відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів; здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.
---	--	--	---

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації – *свідоцтво про підвищення кваліфікації*.

3.3. Мета та основні завдання освітньо-професійної програми

Метою освітньо-професійної програми підвищення кваліфікації «Професійний розвиток практичних психологів ЗПО в умовах реформування професійної освіти» є розвиток інтегральної, ключових, загальних і фахових компетентностей практичних психологів ЗПО, що забезпечують результативність їхньої професійної діяльності та сприяють безперервному професійному та особистому розвитку шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти в умовах соціальних трансформацій та євроінтеграційних процесів в освіті.

Досягнення поставленої мети передбачає реалізацію низки завдань:

- розвиток професійної компетентності, що передбачає досконале володіння інструментарієм, прийомами і продуктивними технологіями реалізації функціональних обов'язків;
- удосконалення та оновлення знань і вмінь із теоретико-методологічних, правових, управлінських, соціокультурних, андрагогічних, методичних, психологічних, цифрових та інших питань забезпечення ефективної професійної діяльності;
- розвиток інтегральної, ключових, загальних, спеціальних або фахових компетентностей шляхом удосконалення умінь щодо проєктування, організації та здійснення психологічної роботи в ЗПО;
- ознайомлення із перспективними інноваційними методами організації та здійснення ефективної психологічної роботи зі здобувачами професійної освіти;
- оновлення знань щодо міжнародного та національного законодавчого й нормативно-правового забезпечення діяльності ЗПО, законодавства про вимоги

безпеки життєдіяльності, нормативного забезпечення психологічної роботи ЗПО;

- розвиток умінь щодо впровадження інноваційних форм і методів психологічної роботи зі здобувачами професійної освіти;
- розвиток комунікативних навичок, технологій підтримки позитивного соціально-психологічного клімату в колективі здобувачів освіти;
- формування лідерських якостей, спрямованих на якісне підвищення організаційної культури колективу здобувачів освіти, вироблення оптимальних рішень складних проблем, що сприяє підготовці всебічно гармонійної особистості;
- активізація самостійної діяльності, розвиток мотивації професійного вдосконалення та особистісного розвитку слухачів шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти;
- ознайомлення з основними завданнями, новітніми кваліфікаційними вимогами до практичних психологів ЗПО та організації психологічної роботи в закладі професійної освіти;
- розвиток фахової компетентності шляхом опанування сучасних технологій виховної роботи, методик загальної та професійної педагогіки, психології;
- ознайомлення із формами модерації, супервізії, коучингу практичних психологів ЗПО щодо організації освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання;
- ознайомлення з інноваційними методами безпеки життєдіяльності, необхідними для створення безпечного середовища у гуртожитку ЗПО;
- розвиток комунікативних навичок, технологій підтримки позитивного психологічного клімату у колективі здобувачів освіти;
- ознайомлення з техніками медіації в колективі здобувачів.

Напрями: основи андрагогіки; технології вихованої роботи в ЗПО; безпека життєдіяльності; моніторинг якості виховної роботи зі здобувачами професійної освіти; розвиток професійно-педагогічної, комунікаційної, інклюзивної, управлінської тощо компетентностей.

Програма підвищення кваліфікації використовується в процесі:

- розроблення та коригування робочих навчальних програм для категорії слухачів – практичних психологів закладів професійної освіти;
- визначення профілів професійних (фахових) компетентностей;
- визначення форм оцінювання результатів навчання слухачів;
- розроблення освітньо-професійних програм.

Результатом підвищення кваліфікації практичних психологів закладів професійної освіти за освітньо-професійною програмою є підготовка конкурентоспроможних на ринку освітніх послуг фахівців, які здатні забезпечувати випереджувальність розвитку країни в умовах війни та період повоєнного відновлення, готові виконувати роль консолідаторів нації, активно зреалізовувати освітні проекти національного масштабу, витримувати конкуренцію на європейському і світовому ринку освітніх послуг.

3.4. Характеристика програми

3.4.1 Функціональна спрямованість	Професійний та особистісний розвиток практичних психологів закладів професійної освіти відповідно до державної політики в галузі професійної освіти та забезпечення її якості на компетентнісній основі.
3.4.2 Фокус програми	Модернізація системи професійної освіти відповідно до сучасних і перспективних потреб ринку праці, міжнародних стандартів і практик для забезпечення реалізації права громадян на якісну та доступну професійну освіту, створення умов для формування і розвитку актуальних фахових компетентностей, що необхідні для її успішної професійної діяльності та самореалізації.
3.4.3 Орієнтація програми	Програма орієнтована на встановлення (підвищення, підтвердження) кваліфікації практичних психологів ЗПО, а саме: <ul style="list-style-type: none">• оновлення та розширення знань, формування вмій та навичок, професійних компетентностей в сфері виховної роботи.
3.4.4 Особливості програми	<p>Програма складається із п'яти модулів, та реалізується в три етапи за дистанційною / очно-дистанційною / заочною формою навчання, передбачає самостійне оволодіння частиною матеріалу на дистанційному (заочному) етапі навчання; оптимальне співвідношення форм навчального навантаження (аудиторних годин, дистанційного навчання в синхронному режимі, самостійної роботи тощо, визначається запитами замовника та специфікою цільової аудиторії). Навчальні модулі містять відповідні теми, що мають теоретичні та практичні навчальні матеріали й об'єднані за ознакою відповідності змісту навчальній меті та завданням модуля.</p> <p>Кінцевий результат підвищення кваліфікації – умотивовані активні здобувачі кваліфікацій, які прагнуть безперервного професійного розвитку, самореалізації і кар'єрного зростання:</p> <ul style="list-style-type: none">• цілісна особистість (усебічно розвинена, здатна до вибору індивідуальної освітньої траєкторії, навчання впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти, розвитку професійної кар'єри, підприємництва та самозайнятості);• фахівець (конкурентоздатна та мобільна на ринку праці особистість, яка набуває ключових, професійних

	<p>і загальнопрофесійних компетентностей відповідно до її інтересів, здібностей, можливостей, потреб економіки та суспільства);</p> <ul style="list-style-type: none"> • відповідальний громадянин (успішна особистість з активною громадянською позицією, морально-етичними якостями, відповідальна за результати власної діяльності задля сталого розвитку держави та суспільства). <p>Для безперервного здобуття професійних кваліфікацій упродовж життя, поєднання навчання на виробництві, у закладах професійної та вищої освіти всіх типів та форм підпорядкування, визнання професійних кваліфікацій передбачено створення єдиного освітнього простору професійної освіти і навчання.</p>
3.4.5 Цільова група	Освітньо-професійної програми підвищення кваліфікації є практичних психологів закладів професійної освіти.
3.4.6 Модель, форма і графік реалізації програми	<p>Модель (одноетапна, двоетапна, триетапна) і форма (дистанційна, заочна, очно-дистанційна) підвищення кваліфікації визначаються замовником освітніх послуг за погодженням з дирекцією БІНПО.</p> <p>План-графік реалізації освітньої програми навчання практичних психологів ЗПО на курсах підвищення кваліфікації затверджується Вченою радою БІНПО.</p>
3.4.7 Строки дії програми	Програма чинна 3 роки (2026 – 2028 рр.).
3.4.8 Місце реалізації програми	Підвищення кваліфікації може бути реалізовано за місцем провадження Інститутом освітньої діяльності; за місцем роботи замовників освітніх послуг; за іншим місцем (місцями); дистанційно, якщо це передбачено договором (угодою, меморандумом); за змішаною формою навчання; комбіновано.
3.4.9 Кількість слухачів у групі	25-35 осіб.
3.4.10 Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньо професійною програмою	Особи, які мають документи, що підтверджують професійну та освітню кваліфікацію, її віднесення до рівня Національної рамки кваліфікацій (НРК).
3.4.11 Вимоги до викладачів	Освітньо-професійну програму реалізують науково-педагогічні працівники Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, які мають стаж науково-педагогічної роботи за відповідним

	<p>профілем.</p> <p>Основну категорію викладачів під час реалізації Програми складають особи, які мають науковий ступінь, вчене звання. За необхідності до проведення практичних занять залучаються викладачі, які мають необхідний практичний досвід, роботодавці та ключові стейкхолдери.</p>
<p>3.4.12 Вартість/безоплатність освітньої послуги</p>	<p>Надання освітніх послуг здійснюється за державні кошти та/або на платній основі за кошти фізичних та юридичних осіб. Розрахунок вартості освітньої послуги регламентується «Положенням про порядок надання платних послуг, які можуть надаватися у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти».</p>
<p>3.4.13 Навчання і викладання за освітньо професійною програмою</p>	<p>Форми і методи навчання та викладання сприяють досягненню заявлених в освітній програмі цілей і програмних результатів навчання, відповідають вимогам компетентнісного, людиноцентрованого, андрагогічного, системного підходів та принципам академічної свободи.</p> <p>Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку і критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів.</p> <p>Інститут забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до мети, основних завдань програми.</p> <p>Науково-педагогічні працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних освітніх практик.</p> <p>Навчання, викладання і наукові дослідження пов’язані з інтернаціоналізацією освітньої діяльності Інституту.</p> <p>Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.</p> <p>Інститут залучає роботодавців і ключових стейкхолдерів до організації освітнього процесу, моніторингу якості надання освітніх послуг.</p> <p>Замовники освітніх послуг безпосередньо залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Побажання, пропозиції, зауваги замовників освітніх</p>

	<p>послуг беруться до уваги під час перегляду освітньої програми (протоколи засідань кафедр, Ради з якості освітньої діяльності, Вченої ради БНПО тощо).</p>
<p>3.4.14 Науково-методичне забезпечення освітньо-професійної програми</p>	<p><i>Науково-методичне забезпечення Програми</i> включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - стандарти професійної та вищої освіти; - навчальні плани; - робочі навчальні плани; - робочі навчальні програми з усіх модулів (тем, спецкурсів); - цифрові навчально-методичні комплекси; - друковані та електронні джерела з проблематики професійно-педагогічної діяльності ЗПО; - матеріали інтерактивних лекцій, семінарських занять; - списки рекомендованих джерел; - індивідуальні завдання для самостійної роботи слухачів; - завдання для самоконтролю; - методичні матеріали з питань самостійного опрацювання фахової літератури, написання випускних робіт; - інші науково-методичні матеріали, які визначає кафедра та науково-педагогічні працівники тощо. <p><i>Зокрема, дистанційного навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - методичні (теоретичні та практичні) рекомендації щодо розроблення та використання педагогічно-психологічних та інформаційно-цифрових технологій дистанційного навчання; - електронні навчальні курси за тематикою навчальних модулів; - критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання; - змістовне, дидактичне та методичне наповнення веб-ресурсів (дистанційних курсів) навчального плану. <p><i>Веб-ресурси навчальних дисциплін</i> (програм), що необхідні для забезпечення дистанційного навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - методичні рекомендації щодо їх використання, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо; - документи планування освітнього процесу (навчальні програми, навчально-тематичні плани, розклади занять); - відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо; - мультимедійні лекційні матеріали; - термінологічні словники;

	<ul style="list-style-type: none"> - практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання; - віртуальні лабораторні роботи із методичними рекомендаціями щодо їх виконання; - віртуальні тренажери із методичними рекомендаціями щодо їх використання; - пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою викладачем; - ділові ігри із методичними рекомендаціями щодо їх використання; - електронні бібліотеки чи посилання на них; - інші ресурси навчального призначення.
<p>3.4.15 Документ, що видається за результатами навчання на курсах підвищення кваліфікації</p>	<p>Видається за результатами ПК.</p> <p>Технічний опис, дизайн, спосіб виготовлення, порядок видачі та обліку визначено Інститутом.</p> <p>Документ містить:</p> <ul style="list-style-type: none"> • повне найменування суб'єкта; • тему (напряму, найменування), обсяг у годинах та/або кредитах ЄКТС; • ПІБ особи, яка підвищила кваліфікацію; • опис досягнутих результатів навчання; • дату видачі та обліковий запис документа; • найменування посади, прізвище, ініціали особи, яка підписала документ від імені Інституту.

IV. НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ У МІЖКУРСОВИЙ ПЕРІОД

4.1 Продовження навчання	<p>Програма передбачає можливість подальшого розширення та поглиблення професійних знань, умінь, навичок у системі неформальної та інформальної освіти. Співпраця в міжкурсовий період зумовлюється можливістю укладання Угоди (договору, меморандуму) про співпрацю між Білоцерківським інститутом неперервної професійної освіти і суб'єктом підвищення кваліфікації та надання подальшої підтримки / супроводу засобами консультацій, супервізії, модерації, коучингу, проведенням спільних заходів, можливості участі у наукових (науково-методичних) заходах, що організовуються планово і позапланово Інститутом.</p>
4.2 Науково-методичний супровід професійного розвитку фахівців у міжкурсовий період	<p>Форми науково-методичного супроводу в міжкурсовий період визначаються Угодами (договорами, меморандумами) про співпрацю між Білоцерківським інститутом неперервної професійної освіти і замовником/замовниками освітніх послуг та надання подальшої підтримки / супроводу шляхом консультацій, проведенням спільних заходів, можливості участі у наукових (методичних, науково-методичних) заходах, що організовуються Інститутом.</p> <p>Напрямами науково-методичного супроводу професійного розвитку фахівців в їх різноманітності й варіативності, адресній спрямованості є такі:</p> <p>Дорадницький напрям науково-методичного супроводу – це надання кваліфікованої поради, допомоги, роз'яснення, інформаційної підтримки щодо вирішення професійних завдань, подолання професійних утруднень тощо. Консультативні послуги надаються замовникам (споживачам) у вигляді інформаційного, науково-методичного продукту:</p> <ul style="list-style-type: none">• консультування слухачів в питаннях виховної роботи зі здобувачами освіти; моніторингу якості виховної роботи; атестації (сертифікації) та підвищення кваліфікації; узагальнення, поширення і трансляції професійно-педагогічного досвіду, кращих практик виховної роботи; виявлення професійних труднощів, конкретизація перспективних аспектів у професійно-педагогічній діяльності, внесення

позитивних змін;

- **консультування** щодо формування корпоративної культури колективу здобувачів освіти.

Коучинговий (від англ. *coaching* – наставляти, тренувати, надихати) **напряму науково-методичного супроводу** забезпечує висококваліфіковані індивідуальні тренування слухачів для досягнення значущих для них професійної мети, завдань, підвищення ефективності планування за індивідуальною освітньою траєкторією на всіх етапах міжкурсового періоду, мобілізації внутрішнього потенціалу, розвитку необхідних професійних здібностей і навичок, освоєння передових стратегій, технологій для отримання найвищого професійно значущого результату.

Професійно-кваліфікаційний напряму науково-методичного супроводу передбачає надання слухачам адресної допомоги, методичних рекомендацій щодо безперервного професійного розвитку на всіх етапах міжкурсового періоду, підвищення професійної кваліфікації, розвитку ключових, загальних і фахових компетентностей для якісного виконання функціональних обов'язків.

Предметно-методичний напряму науково-методичного супроводу спрямований на надання слухачам адресної допомоги в організації виховної роботи у гуртожитку ЗПО. Напряму передбачає:

- по-перше, **оновлення теоретичного, технологічного й методичного складників професійно-педагогічної діяльності** практичних психологів ЗПО, що включає ознайомлення зі структурою, типологіями і методичними варіантами сучасних виховних заходів, технологіями виховної роботи, новаторськими її методиками, із законами і закономірностями, методами і прийомами оптимізації виховної роботи з урахуванням можливостей і потреб здобувачів професійної освіти;

- по-друге, – **процес концептуалізації новітніх дидактичних ідей**, практичного трансформування в педагогічну практику наукових психолого-педагогічних досліджень, науковий пошук, розробку, експериментальну перевірку ефективності, життєспроможності зразків перспективного педагогічного досвіду, пошук шляхів удосконалення, раціоналізації і модернізації програм **виховної**

роботи, методик, використання їх у нових цілях і умовах тощо;

- по-третє, – **створення, апробацію, упровадження й поширення в освітній практиці авторського педагогічного продукту**, зокрема концепцій, теорій, систем, моделей, принципів, методів, прийомів, персонал-технологій, авторської методики, вироблення індивідуально-творчого стилю, авторської системи професійно-педагогічної діяльності.

Експертний напрям науково-методичного супроводу спрямовано на експертизу й апробацію методичного забезпечення виховної роботи, зокрема підручників, навчальних (навчально-методичних, практико зорієнтованих та ін.) посібників, методичних матеріалів, авторських виховних програм тощо, а також якості й продуктивності розробленого впродовж міжкурсового періоду методичного продукту (професійних проєктів, кейсів, портфоліо та ін.).

Маркетинговий напрям науково-методичного супроводу передбачає вивчення і задоволення освітніх запитів, потреб практичних психологів щодо якості надання освітніх послуг, результативності професійної діяльності, науково-методичного забезпечення професійного розвитку шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти.

Інформаційно-комунікаційний напрям науково-методичного супроводу забезпечує інформаційну підтримку професійного розвитку практичних психологів ЗПО шляхом створення єдиної інформаційно-технологічної системи, включаючи освітні сайти, навчальні освітні портали, інформаційні бази даних, електронні каталоги, персональні вебресурси тощо.

Моніторинговий напрям (від лат. monitor – попереджувальний, той, що попереджує; англ. monitoring – контроль, відстеження) включає комплекс процедур спостереження (збір, обробка, зберігання і поширення інформації), поточного оцінювання важливих перетворень в освітній системі, а також спрямування цих перетворень на досягнення визначених параметрів професійного розвитку практичних психологів ЗПО, виявлення тенденцій і закономірностей, чинників (зовнішніх і внутрішніх),

відслідковування професійної акмединаміки впродовж усіх етапів міжкурсового періоду.

Психолого-мотиваційний напрям передбачає психолого-андрагогічну діагностику слухачів на засадах соціоніки і кваліметрії, що вміщує комплекс моніторингових і корекційно-рефлексивних процедур, засобів і методів, прийомів і правил. Дозволяють вимірювати, відстежувати і діагностувати динаміку професійного розвитку фахівців, рівні і критерії сформованості рівня педагогічної майстерності, особистісні якості і мотиваційно-ціннісні настанови. За допомогою певних діагностичних психолого-андрагогічних процедур відбувається актуалізація професійно значущих характеристик слухача, його індивідуальних здібностей, освітніх потреб, особливостей інтелектуальної саморегуляції, пізнавального стилю, ціннісних орієнтацій, визначаються чинники, які сприяють або перешкоджають професійному розвитку.

V. СТИЛЬ І МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

5.1. Підходи до викладання і навчання

Освітній процес на курсах підвищення кваліфікації відбувається на основі андрагогічних принципів, випереджувального підходу, людиноцентрованого навчання, самонавчання, проблемно-орієнтованого навчання, навчання через практику, а також шляхом упровадження інноваційних технологій навчання, модернізації змісту професійного навчання, залучення соціальних партнерів.

5.2. Система оцінювання

Випускна робота – результат практичної діяльності слухачів курсів підвищення кваліфікації.

Випускна робота може бути виконана, оформлена та представлена в таких формах:

- узагальнення теоретичного матеріалу за обраною темою у формі реферату;
- опис власного практичного досвіду з теоретичним обґрунтуванням;
- дайджест науково-методичної літератури за обраною актуальною темою;
- практична власна оригінальна розробка навчального заняття, уроку або виховного заходу (за рік, що передує);
- фрагмент календарного планування нового навчального курсу, предмета, заняття, уроку виробничого навчання або складної нової теми з поясненнями та методичними рекомендаціями;
- педагогічний проєкт;
- опис власної розробки технології професійної діяльності;
- портфоліо.

Як випускна робота можуть бути зараховані друковані роботи, а саме: стаття (тези/матеріали конференцій), методичні рекомендації (вказівки), підручник, посібник, навчальна програма тощо, якщо вони були підготовлені впродовж навчання на курсах підвищення кваліфікації і/або схвалені вченою (науково-методичною) радою Інституту.

Випускна робота виконується слухачами самостійно, рецензується та публічно ними захищається.

Вимоги до структури, змісту, рівня, порядку виконання та оформлення випускної роботи визначаються окремим положенням, затвердженим в установленому порядку.

Випускові кафедри розробляють і щорічно оновлюють переліки рекомендованих тем випускних робіт для кожної категорії слухачів.

Рішеннями директора, ученої ради Інституту можуть проводитися конкурси випускних робіт слухачів. Організація, періодичність та інші питання щодо їхнього проведення визначаються спеціальним положенням.

Самостійна робота організовується кураторами-тьюторами й контролюється завідувачами кафедр. Безпосереднє керування самостійною

роботою слухачів здійснює куратор-тьютор навчальної групи.

Шкала оцінювання випускної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації визначається за допомогою трьох шкал: шкалою Європейської кредитно-накопичувальної системи (ECTS), національною шкалою та адаптованою шкалою Інституту (див. Таблиця 5.2.1)

Таблиця 5.2.1

Шкала оцінювання випускної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації у БІНПО

За шкалою ECTS	За національною шкалою	Кількість балів
A	Відмінно	90–100
B	Добре	82–89
C		74–81
D	Задовільно	65–74
E		60–63
FX	Незадовільно	35–59

5.3 Контрольні заходи. Види контролю

Контрольні заходи	Обов'язкова форма організації освітнього процесу, їх основою є педагогічний контроль (далі – контроль), суть якого полягає в одержанні інформації щодо результатів освітньої діяльності слухачів. Слухачі курсів підвищення кваліфікації за бажанням можуть встановити рівень розвитку сукупності або окремих професійних компетентностей та оцінити на таких засадах результативність освітнього процесу. Відповідні матеріали розробляються та затверджуються кафедрами і надаються слухачам науково-педагогічними працівниками Інституту.
Поточний контроль	Проводиться у вигляді тестування (у сукупності – не більше 20 запитань) з оцінкою «зараховано» або «не зараховано» (за умови 70% правильно обраних відповідей зі 100% можливих).
Підсумковий контроль	Проводиться з метою визначення успішності підвищення кваліфікації слухачів у вигляді захисту випускної роботи . Для слухачів підвищення кваліфікації, які навчаються заочною формою навчання цей контроль здійснюється у формі заліку з оцінкою «зараховано» або «не зараховано».

Слухачам, за результатами проходження підвищення кваліфікації, видається документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво.

VI. ПРОФІЛІ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ, ЯКІ РОЗВИВАЮТЬСЯ НА КУРСАХ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Профілі базових компетентностей практичних психологів ЗПО передбачають вичерпний опис основних індивідуально-особистісних та професійно-діяльнісних якостей, здібностей, властивостей, необхідних сучасному практичному психологу ЗПО для успішного виконання стратегічної мети і завдань модернізації професійної освіти відповідно до соціокультурних та освітніх викликів.

За основу використовується опис відповідного кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій.

Основними напрямками підвищення кваліфікації є:

- формування у слухачів спільних для ключових компетентностей вмінь, визначених частиною першою статті 12 Закону України «Про освіту»;
- розвиток ключових (грамотність (Literacy competence), мовна компетентність (Languages competence), математична компетентність та компетентність у науках, технологіях та інженерії (Mathematical competence and competence in science, technology and engineering), цифрова компетентність (Digital competence), особиста, соціальна і навчальна компетентність (Personal, social and learning competence), громадянська компетентність (Civil competence), підприємницька компетентність (Entrepreneurship competence), компетентність культурної обізнаності та самовираження (Cultural awareness and expression competence), спеціальних (фахових, посадових) (знання навчального предмета, фахових методик, технологій) і загальнопрофесійних компетентностей (працезахоронна, енергозберезувальна, економічна, здатність працювати в команді тощо).

6.1 Ключові компетентності

Ключові компетентності визначено в «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи» (від 18 грудня 2016 р.) «Про освітні компетенції для навчання протягом життя» (так звані Європейські еталонні рамки), у Концепції «Нова українська школа» та розширені, простежені у взаємозв'язку з уміннями та результатами навчання в Законі України «Про освіту»: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями

демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість і фінансова грамотність; інші компетентності, передбачені стандартом освіти.

Ключові компетентності необхідні для підвищення особистого потенціалу і розвитку, розширення можливостей працевлаштування, соціальної інтеграції та активного громадянства, розвиваються в процесі навчання протягом усього життя, починаючи з раннього дитинства шляхом формального, неформального та інформального навчання. Усі ключові компетентності сприяють успішному життю в суспільстві. Такі навички, як критичне мислення, аналітичне мислення, вирішення проблем, творчість, робота в команді, уміння спілкування і проводити переговори, прийняття рішень, саморегуляція, стійкість, емпатія, участь, повага до різноманітності, враховуються в усіх ключових компетентностях.

<p>1. Інтегральна компетентність практичного психолога ЗПО</p>	<p>– здатність практичного психолога закладу професійної освіти розв’язувати складні професійні завдання у сфері психологічного супроводу освітнього процесу, забезпечення психічного благополуччя учасників освітнього середовища, профілактики кризових станів і професійного вигорання, використовуючи сучасні психодіагностичні, консультативні та психокорекційні технології, а також організувати психосоціальну підтримку здобувачів освіти та педагогічних працівників в умовах змін і соціальних викликів.</p>	
<p>2. Ключові компетентності</p>	<p>спілкування державною мовою</p>	<p>розширення професійного словниково го запасу, розвиток вміння лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень, усно і письмово висловлюватися, сприймати, розуміти й інтерпретувати поняття і факти, використовувати мовні засоби в освітньому процесі, викликати почуття естетичного задоволення у спілкуванні, обрати мовні і мовленнєві засоби з урахуванням морального кодексу і культурних традицій (дотримання мовного етикету, доречність мови)</p>
	<p>здоров’я-збережувальна компетентність</p>	<p>здатність усвідомлювати внутрішні стани, ефективно управляти часом та інформацією, конструктивно працювати в педагогічному колективі, з батьками та здобувачами освіти, залишатися стійкими і керувати</p>

		<p>власним навчанням та кар'єрою. Для успішних міжособистісних відносин та соціальної участі важливо розуміти кодекси поведінки та правила комунікації, прийнятні як у суспільстві, так і в освітньому середовищі. Крім цього важливими є наступні компоненти: розуміти, що таке здоровий спосіб життя; дотримання загальнолюдських, європейських та національних цінностей; усвідомлення нагальних проблем безпеки як у реальному житті, так і в Інтернеті; формування поваги до інших людей, незалежно від їхніх культурних / етнічних / релігійних / гендерних поглядів; розуміти що таке «соціально прийнятна» поведінка у ЗПО та в суспільстві; прагнення бути конструктивним членом суспільства; знати основоположні принципи демократії; розвивати впевненість у собі, позитивну самооцінку; робити позитивний, усвідомлений власний життєвий вибір; повага до права інших мати особисту думку. Соціально важливим є вміння конструктивно спілкуватися в різних середовищах, співпрацювати в командах та вести переговори. Воно передбачає толерантність, висловлення своєї та розуміння точок зору інших людей, а також здатність формувати і підтримувати впевненість і співчуття.</p>
	<p>комунікативна компетентність</p>	<p>здатність до ефективного прямого та зворотного зв'язку з учасниками освітнього процесу та потенційними стейкхолдерами. Передбачає здібність до ефективного спілкування у межах професійних обов'язків, що включає вміння обмінюватися інформацією, без упередження сприймати думки та ідеї співрозмовника, усвідомлювати його потреби, розуміти його почуття і психологічні стани, досягати</p>

		взаєморозуміння.
	емоційно-регулятивна компетентність	здатність усвідомлювати власні емоції та емоції інших, проявляти емпатію, застосовувати навички емоційної саморегуляції у професійній діяльності; здатність підтримувати власну психологічну стійкість, запобігати професійному вигоранню та ефективно діяти в кризових ситуаціях. Передбачає розвиток навичок саморефлексії, емоційної саморегуляції, стресостійкості, використання технік психологічної самопомоги та підтримання професійного благополуччя.
	когнітивно-інноваційна компетентність	здатність аналізувати психологічні ситуації, оцінювати інформацію, приймати обґрунтовані рішення та використовувати наукові підходи у професійній діяльності; здатність застосовувати творчі підходи, розробляти та впроваджувати інноваційні психологічні технології у професійній діяльності. Передбачає розвиток критичного та системного мислення, уміння здійснювати аналіз і інтерпретацію психологічної інформації, генерувати нові ідеї, використовувати сучасні методи психолого-педагогічної діяльності та впроваджувати інноваційні практики у психологічний супровід освітнього процесу.

6.2 Загальні компетентності

Загальні компетентності	громадянська компетентність	здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, брати участь у діяльності громади та у прийнятті рішень на всіх рівнях, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод
--------------------------------	------------------------------------	---

	людини.
соціальна компетентність	здатність до конструктивного спілкування в різних середовищах, співпрацювати в командах, вести діалог та переговори, критично оцінювати соціальні події і явища, ефективно взаємодіяти з іншими людьми, налагоджувати ефективну міжособистісну комунікацію, спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.
цифрова компетентність	здатність використовувати сучасні інформаційно-комунікативні технології під час професійної діяльності, технічного фільтрування, оцінки, створення, програмування та обміну цифровим змістом, в т.ч. для організації дистанційної роботи, захищати інформацію, зміст, особисті дані.
особиста та навчальна компетентність	здатність до професійного розвитку, навчання протягом життя, самопрезентації результатів своєї професійної діяльності, планувати та управляти власним робочим часом.
лідерська компетентність	здатність до створення команди односторонців, прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до професійних обов'язків.
підприємницька компетентність	здатність до творчого пошуку й реалізації нових ідей, до самопрезентації результатів своєї професійної діяльності; до керування власним життям і кар'єрою, планувати і управляти культурними та соціальними проектами, критично мислити.
культурна обізнаність і самовираження	здатність до особистісного і професійного самовизначення, самоствердження і самореалізації впродовж життя, цінування багатоманітності у суспільстві.
мовна компетентність	здатність розуміти, висловлювати та інтерпретувати поняття, факти, думки,

		почуття як усно, так і письмово, слухати, говорити, читати та писати у відповідних соціальних та культурних контекстах.
	етична компетентність	здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості, формулювати результати дослідження в термінах і поняттях, прийнятих у психологічній науці та практичній психології, дотримуватися принципів надання психологічної допомоги (не нанесення шкоди, об'єктивності, конфіденційності, поваги до клієнтів, необхідності та достатності наданої інформації), діяти на основі етичних міркувань (мотивів), доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та мультикультурності.

6.3 Загальнопрофесійні компетентності

Загально професійні компетентності	нормативно-правова компетентність	забезпечує ефективне використання у професійній діяльності вимог законодавчих та інших нормативних документів органів державної влади для вирішення відповідних професійних завдань. Передбачає здатність організувати діяльність фахівців системи освіти та/або власну професійну діяльність на їх основі, а також дотримуватися вимог безпеки життєдіяльності, ринку освітніх послуг, автономії закладу освіти та академічної свободи тощо.
	працезохоронна компетентність	інтегрована якість особистості, що визначає її здатність до збереження власного життя та життя здобувачів професійної освіти у ході професійної діяльності та виявляється у здатності орієнтуватися у складних професійних ситуаціях, умінні аналізувати потенційні небезпеки під час освітнього процесу, системних рішень з усунення

		небезпек. Безпека життєдіяльності передбачає правові, економічні, соціальні, технічні та організаційні профілактичні заходи, метою яких є створення безпечного і нешкідливого для здоров'я освітнього середовища, а також запобігання нещасним випадкам у ЗПО.
	навчання впродовж життя	здатність до постійного підвищення освітнього рівня, потреба у самоактуалізації та реалізації власного особистісного потенціалу, прагнення самостійно засвоювати нові знання та вміння, у процесі саморозвитку.
	психосоціальна та психоемоційна компетентність	характеризується розвитком позитивних соціальних ідентичностей на основі приналежності до кількох груп ідентичності в суспільстві, гуманістичним спрямуванням педагогічної діяльності. Передбачає здатність практичних психологів ЗПО демонструвати розвинутий емоційний інтелект, психологічну культуру та етику, дотримання норм професійної етики з усіма суб'єктами освітнього процесу; сприймання молодого покоління як генерації, яка має особливі цінності та потреби; виховувати толерантне ставлення до несхожості людей між собою у міжкультурному середовищі. Обумовлює орієнтацію особистості на здобування освіти впродовж життя та особистісний духовний розвиток; чіткі критерії в пізнанні, оцінюванні й використанні певних моделей поведінки.
	андрагогічна компетентність	єдність теоретичної та практичної готовності практичних психологів ЗПО до виконання своїх професійних функцій, яка характеризує не тільки діяльність, але й його самого як суб'єкта в його самостійної, відповідальної та ініціативної взаємодії зі світом; інтегрує його професійні та

	<p>особистісні якості, спрямовує на оволодіння знаннями та цілеспрямоване їх використання у прогнозуванні, плануванні та реалізації діяльності, активізує на розвиток особистих здібностей, у прагненні до саморозвитку і самореалізації.</p> <p>Андрагогічна компетентність включає складники:</p> <ul style="list-style-type: none"> • трансцендентність (розуміння власної, індивідуальної, комунікативної та загальної культури як основи вдосконалювання, ставлення до навчальної ситуації не як до контролю, а як до здатності зрозуміти, чим я можу бути корисний дорослим; толерантність (позиція терпимого ставлення до дорослого, до його ціннісного світу, погляду); • емпатійність (уміння емоційно «підключатися» до особистості дорослого здобувача освіти, «відчувати» й емоційно відгукуватися на його проблеми, запити, почуття); • конгруентність (знання власного світу почуттів і прийняття себе як особистість, що розвивається, має право на помилку); • рефлексивність (активне й відсторонене спостереження за своєю діяльністю, готовність до її перегляду, до різноманіття реакцій у взаємодії з дорослими, до стосунків, спрямованих на контакт із дорослими); • автономність (як прояв високого рівня самореалізації, незалежність від зовнішніх референтів і здатність до самоврядування). <p>Робота з практичними психологами ЗПО передбачає такі вміння:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) визначати їх освітні потреби і запити; 2) ураховувати особливості мотивації, навчання, групової динаміки дорослої аудиторії;
--	--

		<p>3) застосовувати технології модерації, фасилітації, менторства;</p> <p>4) залучати до інтерактивної взаємодії впродовж навчання;</p> <p>5) визначати результати навчання, спонукати до рефлексії.</p>
--	--	--

6.4 Спеціальні (фахові, предметні, посадові) компетентності

<p>Спеціальні (фахові, предметні, посадові) компетентності</p>	<p>психопрофілактична компетентність</p>	<p>здатність визначати актуальні напрями і завдання психологічної профілактики з урахуванням моніторингу та аналізу соціально-психологічної ситуації в ЗПО відповідно до визначених завдань, особливостей розвитку та вікових особливостей здобувачів освіти;</p> <p>здатність планувати, організовувати та визначати ключові показники ефективності психологічної профілактики відповідно до визначених завдань, потреб, особливостей розвитку та вікових особливостей здобувачів освіти;</p> <p>здатність обирати та практично застосовувати інструменти (методи, методики, процедури), види, форми та змістовне наповнення психологічної профілактики відповідно до визначених завдань, потреб, особливостей розвитку та вікових особливостей здобувачів освіти;</p> <p>здатність оцінити ефективність психологічної профілактики відповідно до визначених завдань.</p>
	<p>психопросвітницька компетентність</p>	<p>здатність визначати актуальні напрями і завдання психологічної просвіти з урахуванням моніторингу та аналізу соціально-психологічної ситуації в ЗПО відповідно до визначених завдань, особливостей розвитку та вікових особливостей здобувачів освіти;</p>

		<p>здатність планувати, організувати та визначати ключові показники ефективності психологічної просвіти відповідно до визначених завдань, потреб, особливостей розвитку та вікових особливостей здобувачів освіти;</p> <p>здатність обирати та практично застосовувати інструменти (методи, методика, процедури), види, форми та змістове наповнення психологічної просвіти відповідно до визначених завдань, потреб, особливостей розвитку та вікових особливостей здобувачів освіти;</p> <p>здатність оцінити ефективність психологічної просвіти відповідно до визначених завдань.</p>
	психодіагностична компетентність	<p>здатність визначати потребу у проведенні, планувати та, організувати процедуру психологічної діагностики відповідно до особливостей розвитку та вікових особливостей здобувачів освіти;</p> <p>здатність обирати та практично застосовувати методи психологічної діагностики відповідно до визначених завдань, потреб здобувачів освіти;</p> <p>здатність інтерпретувати результати психологічної діагностики, робити висновки та прогнози, формувати та надавати рекомендації учасникам освітнього процесу;</p> <p>здатність визначати потребу у проведенні, планувати та організувати процедуру скринінгу відповідно до особливостей розвитку та вікових особливостей здобувачів освіти.</p>
	компетентність з надання	<p>здатність визначати структуру, зміст, види психологічної</p>

	<p>психологічної допомоги</p>	<p>допомоги (психологічне консультування, психологічний супровід, психологічний тренінг, розвивальна діяльність), форми (індивідуальна, групова, сімейна) та методи відповідно до запиту та/або виявленої потреби у такій допомозі;</p> <p>здатність планувати, організовувати та визначати ефективність психологічної допомоги (психологічного консультування, психологічного супроводу, психологічний тренінгу, розвивальної діяльності) відповідно до визначених завдань, прогнозувати (проєктувати) вплив психологічної допомоги на результати навчання здобувачів освіти, професійної діяльності педагогічних працівників та рівень психологічної безпеки освітнього середовища.</p>
	<p>здійснення власного професійного розвитку</p>	<p>здатність до самооцінювання професійної діяльності, критичної саморефлексії та визначення індивідуальних потреб у професійному розвитку та самоосвіті;</p> <p>здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту відповідно до визначених актуальних потреб;</p> <p>здатність використовувати зовнішню та внутрішню супервізію та інтервізію як інструмент професійної підтримки та розвитку;</p> <p>здатність до рефлексії, самопізнання та самовдосконалення.</p>
	<p>створення, підтримка та розвиток</p>	<p>здатність планувати, реалізовувати та інтерпретувати результати моніторингових</p>

	<p><i>психологічно безпечного освітнього середовища</i></p>	<p>досліджень та виявляти актуальний стан психологічної безпеки освітнього середовища, наявних ризиків, готувати пропозиції (стратегічні цілі, завдання, заходи) щодо їх уникнення та відновлення психологічної безпеки освітнього середовища ЗПО;</p> <p>здатність надавати психолого-педагогічну допомогу педагогічним працівникам в організації освітнього процесу та створенні, підтримці та розвитку психологічно безпечного освітнього середовища, брати участь у діяльності ЗПО із забезпечення освітньої діяльності та освітнього процесу, передбаченої законодавством та установчими документами;</p> <p>здатність встановлювати, підтримувати професійні контакти, співпрацювати з профільними фахівцями та професійними організаціями у сфері охорони здоров'я, соціального захисту, охорони правопорядку, представниками територіальної громади та іншими зацікавленими сторонами щодо виконання трудових функцій.</p>
	<p><i>організаційно-методична</i></p>	<p>здатність до самоорганізації, планування та підготовки до здійснення трудових функцій;</p> <p>здатність до документування трудової діяльності.</p>
	<p><i>інклюзивна компетентність</i></p>	<p>включає мотивацію, знання та практичні вміння працювати зі здобувачами освіти з особливими освітніми потребами. Її складові охоплюють особистісну готовність (емпатія, прийняття різноманітності), когнітивний компонент (знання методик) та</p>

		<p>діяльнісний підхід (адаптація навчання, командна робота). Основні складові інклюзивної компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> • особистісно-мотиваційний компонент: позитивне ставлення до інклюзії, прийняття здобувачів освіти з різними освітніми потребами, емпатія, готовність до співпраці, толерантність та усвідомлення цінності різноманітності. • когнітивно-змістовий (знансвий) компонент: знання нормативно-правової бази, психолого-педагогічних особливостей розвитку здобувачів з ООП, основ спеціальної педагогіки, корекційної психології та принципів універсального дизайну в освіті. • технологічний (операційний/ практичний) компонент: застосовувати інклюзивні методики психологічної роботи, працювати в команді психолого-педагогічного супроводу, створювати індивідуальні програми психологічного супроводу. • оцінно-рефлексивний компонент: здатність аналізувати та коригувати свою професійну діяльність, оцінювати динаміку розвитку здобувача освіти, критично мислити та постійно підвищувати кваліфікацію.
--	--	---

VII. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

1. Збереження та зміцнення психічного та соціального здоров'я, сприяння особистісному, інтелектуальному, фізичному і соціальному розвитку здобувачів освіти шляхом доповнення сучасних методів навчання та виховання ефективними психолого-педагогічними технологіями.

2. Забезпечення психологічної безпеки, надання психологічної і соціально-педагогічної допомоги всім учасникам освітнього процесу.

3. Визначення стратегії, мети, завдань, планування діяльності психологічної служби та координація взаємодії учасників освітнього процесу.

4. Подолання психологічних проблем, труднощів, шкідливих звичок, негативних емоційних станів тощо у здобувачів освіти; здійснення психолого-педагогічних заходів з метою усунення відхилень у психофізичному та інтелектуальному розвитку і поведінці, подолання різних форм девіантної поведінки; сприяння розвитку освітніх, інтелектуальних, загальних, спеціальних та соціальних здібностей, формування мотивації до освітньої діяльності у здобувачів освіти; надання психолого-педагогічної допомоги здобувачам освіти з метою адаптації до умов навчання і життєдіяльності.

5. Допомога у вирішенні проблем щодо розвитку, виховання, навчання та формування психологічної і соціальної компетентності учасників освітнього процесу.

6. Поширення психологічних знань, виявлення фактів порушення прав дитини, вжиття заходів щодо подолання негативних чинників, які впливають на життєзабезпечення здобувачів освіти, її моральний та соціальний розвиток, профілактика та попередження негативних впливів;

7. Здійснення соціально-педагогічного супроводу учасників освітнього процесу, які опинилися у складних життєвих обставинах, перебувають у кризових ситуаціях (постраждали від соціальних, техногенних, природних катастроф, перенесли тяжкі хвороби, стреси, переселення, зазнали насильства тощо); захист конституційних прав і статусу, законних інтересів здобувачів освіти.

8. Виявлення причин труднощів у навчанні, інтелектуальному розвитку, соціально-психологічній адаптації здобувачів освіти; вивчення та визначення індивідуальних особливостей динаміки розвитку особистості, потенційних можливостей в освітньому процесі, професійному самовизначенні;

9. Попередження відхилень у розвитку та становленні особистості, міжособистісних стосунках, запобігання конфліктним ситуаціям в освітньому процесі.

10. Усунення виявлених труднощів соціально-психічного розвитку здобувачів освіти, зниження ризиків проблем адаптації до освітнього

середовища, схильності до залежностей та правопорушень, різних форм девіантної поведінки.

11. Вирішення запитів, з якими звертаються учасники освітнього процесу.

12. Досягнення взаєморозуміння, співпрацю між окремими особами, колективами, соціальними групами, організаціями, державними органами управління.

13. Формування психологічної та соціальної компетентності учасників освітнього процесу.

14. Психологічне забезпечення освітнього процесу в ЗПО.

15. Психологічний супровід психічного, розумового, соціального і фізичного розвитку здобувачів освіти.

16. Психологічна діагностика та аналіз динаміки психічного, розумового і соціального розвитку здобувачів освіти.

17. Психологічний супровід адаптації до умов освітнього процесу.

18. Реалізація розвивальних, профілактичних, просвітницьких, корекційних програм з урахуванням індивідуальних, гендерних, вікових особливостей здобувачів освіти.

19. Консультативна допомогу всім учасникам освітнього процесу з питань навчання, виховання здобувачів освіти, особистісного та професійного розвитку тощо.

20. Розробка та впровадженні розвивальних, корекційних програм, посібників, методичних рекомендацій, планів освітньої діяльності з урахуванням індивідуальних, гендерних, вікових особливостей здобувачів освіти, а також для осіб, які перебувають на індивідуальній та інклюзивній формі навчання.

21. Формуванню у здобувачів освіти відповідальної та безпечної поведінки в ситуаціях ризику, навичок здорового способу життя, збереження репродуктивного здоров'я, готовності до самореалізації.

22. Сприяння профільному та професійному самовизначенню здобувачів освіти, формуванню життєвої компетентності.

23. Формування соціально-комунікативної компетентності обдарованих дітей.

24. Попередження та профілактика професійного вигорання педагогічних працівників.

25. Формування психологічної готовності учасників освітнього процесу до взаємодії в інклюзивному середовищі зі здобувачами освіти з особливими освітніми потребами.

26. Формуванню психологічної культури учасників освітнього процесу.

27. Попередженню будь-яких видів і форм насильства та конфліктів серед здобувачів освіти.

28. Формуванню небайдужого ставлення здобувачів освіти до постраждалих дітей, усвідомлення необхідності невідкладного інформування педагогів про випадки домашнього насильства і конфліктів серед здобувачів освіти, що стали їм відомі.

VIII ЗМІСТ І НАВЧАЛЬНІ СКЛАДНИКИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

8.1 Навчальні модулі освітньо-професійної програми

Модуль 1. Психодіагностика і моніторинг психологічного розвитку здобувачів професійної освіти

Мета модуля: розвивати у практичних психологів ЗПО здатності: визначати потребу у проведенні, планувати та організовувати процедуру психологічної діагностики; обирати та практично застосовувати методи психологічної діагностики; інтерпретувати результати психологічної діагностики, робити висновки та прогнози, формувати та надавати рекомендації учасникам освітнього процесу; визначати потребу у проведенні, планувати та організовувати процедуру скринінгу відповідно до особливостей розвитку та вікових особливостей здобувачів освіти.

Зміст модуля

Сучасні методи психологічної діагностики здобувачів професійної освіти. Основні завдання психологічної діагностики здобувачів освіти. Етичні норми, яких повинен дотримуватися психолог ЗПО під час проведення діагностики. Сучасні психодіагностичні методи (тестування, опитування, спостереження, інтерв'ю). Особливості використання психометричних тестів. Переваги та недоліки проєктивних методик. Онлайн-тестування та його особливості. Психологічна діагностика професійних здібностей, мотивації до навчання, стресостійкості, комунікативних навичок здобувачів професійної освіти.

Моніторинг психологічного розвитку здобувачів професійної освіти. Сутність моніторингу психологічного розвитку здобувачів професійної освіти: його мета, завдання, етапи (підготовчий, збору та обробки психологічних даних, аналізу та оформлення результатів). Методи моніторингу психологічного розвитку здобувачів освіти.

Варіативний складник:

1. Проєктивні методи психодіагностики здобувачів професійної освіти.
2. Складання психологічних характеристик на здобувачів професійної освіти за даними їх психодіагностики.
3. Соціометрія та референтометрія як методи психодіагностики здобувачів професійної освіти.

Модуль 2. Організація та здійснення психологічної підтримки учасників освітнього процесу

Мета модуля: розвивати у практичних психологів ЗПО здатності: визначати структуру, зміст, види психологічної допомоги (психологічне консультування, психологічний супровід, психологічний тренінг, розвивальна діяльність), форми (індивідуальна, групова, сімейна) та методи відповідно до запиту та/або виявленої потреби у такій допомозі; планувати, організовувати та визначати ефективність психологічної допомоги відповідно до визначених завдань, прогнозувати (проєктувати) вплив психологічної допомоги на результати навчання здобувачів освіти, професійної діяльності педагогічних працівників та рівень психологічної безпеки освітнього середовища.

Зміст модуля

Тренінгові технології роботи практичного психолога ЗПО зі здобувачами освіти). Поняття соціально-психологічного тренінгу, його напрями, форми та методи. Значення тренінгу для розвитку особистості здобувача освіти. Методи формування емпатії, поваги та толерантності серед здобувачів освіти. Роль практичного психолога ЗПО у розвитку культури спілкування здобувачів освіти. Інтерактивні методи, які використовуються у тренінгах зі здобувачами освіти.

Психологічний супровід учасників освітнього процесу у ЗПО. Види психологічного супроводу професійної діяльності учасників освітнього процесу ЗПО. Роль психолога ЗПО у діагностиці учасників освітнього процесу ЗПО. Консультативна роль психолога ЗПО. Порушення ментального здоров'я особистості учасників освітнього процесу ЗПО. Профілактика порушень ментального здоров'я особистості учасників освітнього процесу ЗПО у контексті здатності протидіяти стресу в умовах війни. Профілактика порушень ментального здоров'я учасників освітнього процесу у контексті здатності налагоджувати стосунки з людьми. Профілактика порушень ментального здоров'я особистості у контексті здатності здійснювати свою професійну діяльність. Використання учасниками освітнього процесу ЗПО ресурсів для збереження та підтримки психічного здоров'я в умовах війни.

Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в ЗПО. Теоретичні і практичні аспекти ментального здоров'я учасників освітнього процесу ЗПО в умовах воєнного стану. Оновлення, поглиблення та систематизація знань, розвиток та удосконалення умінь щодо мети, завдань, форм, методів та заходів психологічного супроводу учасників освітнього процесу ЗПО в умовах воєнного

стану. Підвищення рівня компетентності учасників освітнього процесу щодо методів нормалізації ментального здоров'я в умовах воєнного стану.

Варіативний складник:

1. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу ЗПО в умовах стресу, кризових ситуацій та невизначеності.
2. Психологічна підтримка здобувачів професійної освіти в умовах дистанційного навчання.
3. Сучасні технології психологічної підтримки здобувачів професійної освіти (онлайн-консультування, мобільні додатки для ментального здоров'я, платформи для психологічної допомоги),

Модуль 3. Психолого-педагогічний супровід осіб з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання

Мета модуля: розвивати у практичних психологів ЗПО здатності працювати зі здобувачами освіти з особливими освітніми потребами.

Зміст модуля

Інклюзивне навчання в умовах післявоєнної відбудови України: нові виклики, ресурси та стратегії. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. Сегрегація, інтеграція, стихійна інтеграція, інклюзія. Інклюзивна освіта як складова соціальної політики та сучасна освітня парадигма. Системоутворювальні фактори та принципи інклюзивної освіти. Інклюзивне навчання як освітній особистісно орієнтований процес. Термінологія, основоположні визначення та категорії інклюзивної освіти, інклюзивного навчання та інклюзивного освітнього середовища. Нормативно-правова основа інклюзивного навчання в ЗПО. Нормативно-правові документи, що регламентують інклюзивне навчання у сфері професійної освіти. Термінологія, прийняті визначення. Порядок організації інклюзивного навчання в ЗПО. Алгоритм утворення інклюзивної групи. Склад та функції команди психолого-педагогічного супроводу, компоненти психолого-педагогічного супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Алгоритм розробки, структура та зміст індивідуальної програми розвитку та індивідуального навчального плану здобувача освіти з особливими освітніми потребами. Адаптація та модифікація освітнього середовища. Адаптація та модифікація навчальних програм (інтегрованих курсів). Ризики впровадження стратегій модифікації в умовах професійної освіти.

Варіативний складник:

1. Особливості психологічної діагностики здобувачів освіти з ОПП.

2. Профілактика негативних психічних станів у здобувачів освіти з ОПП.
3. Психологічне консультування педагогічних працівників щодо особливостей роботи з різними категоріями здобувачів освіти з ОПП.
4. Психологічна підтримка здобувачів освіти з ОПП та їх батьків.
5. Сучасні методи психологічної роботи зі здобувачами освіти з ОПП (арт-терапія, сенсорна інтеграція, ігрова та казкотерапія, тощо).

Модуль 4. Психопрофілактична, просвітницька та консультативна діяльність практичного психолога ЗПО

Мета модуля: розвивати у практичних психологів ЗПО здатності: визначати актуальні напрями і завдання психологічної профілактики, просвіти та консультування; здатність планувати, організовувати та визначати ключові показники ефективності психологічної профілактики, просвіти та консультування; обирати та практично застосовувати інструменти (методи, методики, процедури), види, форми та змістовне наповнення психологічної профілактики, просвіти та консультування; оцінити ефективність психологічної профілактики, просвіти та консультування здобувачів професійної освіти.

Зміст модуля

Застосування технологій превентивної діяльності практичним психологом ЗПО. Поняття превентивної діяльності практичного психолога ЗПО, його особливості у з різними категоріями здобувачів освіти. Функції превентивної діяльності практичного психолога ЗПО, її напрями та форми, сучасні методи та технології. Особливості превентивної діяльності практичного психолога ЗПО з різними категоріями здобувачів освіти: схильних до конфліктів, агресії, булінгу, вживання алкоголю та наркотиків, тютюнопаління, тощо.

Розпізнавання та реагування на кризові стани здобувачів професійної освіти. Сутність поняття психологічної кризи та її відмінність від звичайних життєвих труднощів. Основні типи кризових станів у здобувачів професійної освіти: ситуативні, вікові та накопичені кризи. Вікові психологічні особливості здобувачів освіти (15–19 років), що можуть підвищувати ризик виникнення кризових станів. ЗПО як простір щоденної соціальної взаємодії, у якому можуть виникати труднощі адаптації, конфлікти та емоційні переживання. Зовнішні чинники ризику в умовах воєнного часу: тривалий стрес, сімейні проблеми, соціальна нестабільність. Поведінкові, емоційні та вербальні сигнали кризового

стану, які практичний психолог може спостерігати у здобувачів освіти. Ознаки суїцидальної поведінки та необхідність своєчасного реагування на сигнали тривоги. Алгоритм дій практичного психолога ЗПО при виявленні ознак психологічної кризи. Особливості підтримувальної комунікації, використання технік активного слухання та створення атмосфери довіри. Взаємодія з практичним психологом, соціальним педагогом та службами психологічної допомоги. Розвиток психологічної резильєнтності здобувачів освіти.

Просвітницька діяльність практичного психолога ЗПО із формування здорового способу життя здобувачів освіти. Здоровий спосіб життя та які його основні складові. Роль практичного психолога ЗПО у формуванні культури здоров'я здобувачів освіти. Сучасні підходи до формування здорового способу життя учнівської молоді. Методи та форми просвітницької роботи з формування здорового способу життя у ЗПО. Профілактика шкідливих звичок серед учнівської молоді. Сучасні технології просвітницької діяльності практичного психолога ЗПО.

Варіативний складник:

1. Психологічна профілактика шкідливих звичок здобувачів освіти та розвиток у них культури здорового способу життя.
2. Психологічна робота зі здобувачами освіти, які перебувають у конфлікті з законом.
3. Психологічна профілактика булінг в освітньому середовищі ЗПО.
4. Профілактика порушень ментального здоров'я здобувачів освіти.
5. Майндфулнес та релаксаційні практики в роботі практичного психолога ЗПО.

Модуль 5. Професійний розвиток і цифрові технології в діяльності практичного психолога ЗПО

Мета модуля: розвивати у практичних психологів ЗПО здатності: до самооцінювання професійної діяльності, критичної саморефлексії та визначення індивідуальних потреб у професійному розвитку та самоосвіті; планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту; використовувати зовнішню та внутрішню супервізію та інтервізію як інструмент професійної підтримки та розвитку; до рефлексії, самопізнання та самовдосконалення; до застосування цифрових технологій.

Зміст модуля

Комунікативні засади професійного розвитку практичного психолога ЗПО. Мова як основний засіб суспільного розвитку і самовираження практичного психолога ЗПО. Мова, мовна комунікація: сутність, природа й особливості. Комунікативна компетентність особистості як підґрунтя професійної діяльності практичного психолога ЗПО. Функції психолого-педагогічного спілкування фахівця. Тенденції розвитку й реалізації педагогічного спілкування. Особливості міжособистісного спілкування, його цілі й стратегія. Засоби виховання культури спілкування практичного психолога ЗПО.

Фахова комунікація практичного психолога ЗПО: нормативні аспекти. Сутність фахової комунікації як ключового елементу професійної діяльності практичного психолога ЗПО. Нормативно-правові основи комунікаційної діяльності: закони, постанови, внутрішні регламенти та кодекс професійної етики. Основні правила спілкування з колегами, здобувачами освіти та їхніми батьками. Особливості вербальної та невербальної комунікації в освітньому середовищі. Психолого-педагогічні аспекти взаємодії з різними учасниками освітнього процесу. Методи ефективного слухання, аргументації та конструктивного вирішення конфліктів. Роль комунікації у формуванні безпечного та доброзичливого освітнього середовища. Організація зворотного зв'язку та оцінка результатів взаємодії. Практичні алгоритми професійного етикету та дотримання нормативних вимог у повсякденній діяльності.

Профілактика професійного та емоційного вигорання практичного психолога ЗПО. Поняття професійного та емоційного вигорання, соціальні та психологічні причини їх виникнення у практичного психолога. Діагностика професійного та емоційного вигорання особистості. Заходи профілактики професійного та емоційного вигорання практичного психолога ЗПО. Роль практичного психолога у профілактиці професійного та емоційного вигорання педагогічних працівників ЗПО.

Цифрові технології в діяльності практичного психолога ЗПО.

Цифровізація психологічної діяльності в умовах трансформації освітнього середовища. Використання цифрових інструментів у психодіагностиці, консультуванні та психопрофілактичній роботі. Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у систему психологічного супроводу здобувачів освіти. Застосування онлайн-платформ для організації індивідуальної та групової роботи психолога. Використання цифрових сервісів для моніторингу психоемоційного стану здобувачів освіти. Організація дистанційного психологічного консультування та супроводу учасників освітнього процесу. Забезпечення інформаційної безпеки та дотримання етичних норм у цифровому середовищі.

Варіативний складник:

1. Розвиток професійної емпатії та рефлексії практичного психолога ЗПО.
2. Супервізія та інтервізія в діяльності практичного психолога ЗПО.
3. Розвиток емоційного інтелекту та стресостійкості практичного

психолога ЗПО.

4. Коучинг та фасилітація в роботі практичного психолога ЗПО.

5. Використання цифрових інструментів у психодіагностичній діяльності практичного психолога ЗПО.

8.2. Варіативний складник (вибіркові спецкурси)

Мета вибіркової частини – забезпечення особистісно-професійних потреб та інтересів практичних психологів ЗПО шляхом реалізації наступних завдань:

- удосконалення та оновлення знань і вмінь із психолого-педагогічних, методологічних, інформаційно-технологічних та інших питань забезпечення ефективної професійної діяльності відповідно до індивідуальних потреб і запитів;

- активізація самостійної діяльності, розвиток мотивації професійного вдосконалення, що забезпечується можливістю вибору змісту навчання слухачами відповідно до їхніх потреб і запитів;

- сприяння особистісному розвитку практичних психологів ЗПО як важливому чиннику розвитку їхньої професійної компетентності.

Зміст вибіркової складової складають спецкурси, які поглиблюють тематику модулів професійного спрямування і складають відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у відокремленому структурному підрозділі «Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти» ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПНУ не менш ніж 25% від загального обсягу годин.

Варіативний складник модуля 1

1. Проективні методи психодіагностики здобувачів професійної освіти.

2. Складання психологічних характеристик на здобувачів професійної освіти за даними їх психодіагностики.

3. Соціометрія та референтометрія як методи психодіагностики здобувачів професійної освіти.

Варіативний складник модуля 2

1. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу ЗПО в умовах стресу, кризових ситуацій та невизначеності.

2. Психологічна підтримка здобувачів професійної освіти в умовах дистанційного навчання.

3. Сучасні технології психологічної підтримки здобувачів професійної освіти (онлайн-консультування, мобільні додатки для ментального здоров'я, платформи для психологічної допомоги)

Варіативний складник модуля 3

1. Особливості психологічної діагностики здобувачів освіти з ОПП.

2. Профілактика негативних психічних станів у здобувачів освіти з ОПП.

3. Психологічне консультування педагогічних працівників щодо особливостей роботи з різними категоріями здобувачів освіти з ОПП.
4. Психологічна підтримка здобувачів освіти з ОПП та їх батьків.
5. Сучасні методи психологічної роботи зі здобувачами освіти з ОПП (арт-терапія, сенсорна інтеграція, ігрова та казкотерапія, тощо).

Варіативний складник модуля 4

1. Психологічна профілактика шкідливих звичок здобувачів освіти та розвиток у них культури здорового способу життя.
2. Психологічна робота зі здобувачами освіти, які перебувають у конфлікті з законом.
3. Психологічна профілактика булінг в освітньому середовищі ЗПО.
4. Профілактика порушень ментального здоров'я здобувачів освіти.
5. Майндфулнес та релаксаційні практики в роботі практичного психолога ЗПО.

Варіативний складник модуля 5

1. Розвиток професійної емпатії та рефлексії практичного психолога ЗПО.
2. Супервізія та інтервізія в діяльності практичного психолога ЗПО.
3. Розвиток емоційного інтелекту та стресостійкості практичного психолога ЗПО.
4. Коучинг та фасилітація в роботі практичного психолога ЗПО.
5. Використання цифрових інструментів у психодіагностичній діяльності практичного психолога ЗПО.

ІХ. НАВЧАЛЬНІ ПЛАНИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН курсів підвищення кваліфікації

Категорія: практичні психологи закладів професійної освіти (дистанційна форма навчання)

Назва модулів, спецкурсів	Кількість кредитів ЕКТС	Загальний обсяг годин	Загальний обсяг аудиторних годин	Аудиторні години			Самостійна робота	Самостійна робота (спецкурс)	Підсумкова атестація Захист випускних робіт
				Лекції	Семінарські заняття	Спецкурси			
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>
Модуль 1. Психодіагностика і моніторинг психологічного розвитку здобувачів професійної освіти	1	30	18	2	6	10	8	4	
Модуль 2. Організація та здійснення психологічної підтримки учасників освітнього процесу	1	30	20	4	6	10	8	2	
Модуль 3. Психолого-педагогічний супровід осіб з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання	1	30	20	4	6	10	8	2	
Модуль 4. Психопрофілактична, просвітницька та консультативна діяльність практичного психолога ЗПО	1	30	20	4	6	10	8	2	
Модуль 5. Професійний розвиток і цифрові технології в діяльності практичного психолога ЗПО	1	30	18	2	6	10	8	4	
Разом	5	150	96	16	30	50	40	14	*

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН курсів підвищення кваліфікації

Категорія: практичні психологи закладів професійної освіти (очно-дистанційна форма навчання)

Назва модулів, спецкурсів	Кількість кредитів ЕКТС	Загальний обсяг годин	I етап (очний) організаційно-мотиваційний						II етап (дистанційний)						III етап (очний) підсумково-рефлексійний						
			Аудиторні години			Самостійна робота	Самостійна робота (спецкурс)	Загальна кількість годин на II етап	Інтернет-лекція	Семінарські заняття (дистанційно)	Спецкурси (дистанційно)	Самостійна робота (спецкурс)	Самостійна робота (у т.ч. підготовка випускної роботи)	Загальна кількість годин на III етапі	Аудиторні години			Самостійна робота	Самостійна робота (спецкурс)	Підсумкова	
			Інтернет-лекції	Семінарські заняття	Інтернет-спецкурси										Інтернет-лекції	Семінарські інтернет-заняття	Інтернет-спецкурси				Захист випускних робіт
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Модуль 1. Психодіагностика і моніторинг психологічного розвитку здобувачів професійної освіти	1	30	9	2	2		5		15			6		9	6		2	2	2		
Модуль 2. Організація та здійснення психологічної підтримки учасників освітнього процесу	1	30	9		4		5		15			6		9	6		2		4		
Модуль 3. Психолого-педагогічний супровід осіб з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання	1	30	9	2	2	2	2	1	15			6		9	6		2	2	2		
Модуль 4. Психопрофілактична, просвітницька та консультативна діяльність практичного психолога ЗПО	1	30	9	2	2		5		15			6		9	6		2		4		
Модуль 5. Професійний розвиток і цифрові технології в діяльності практичного психолога ЗПО	1	30	9		2		7		15			6		9	6		2	2		2	
Разом	5	150	45	6	8	6	19	6	75			30		45	30		10	6	12	2	*

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН курсів підвищення кваліфікації

Категорія: практичні психологи закладів професійної освіти (заочна форма навчання)

Назва модулів, спецкурсів	Кількість кредитів ECTS	Загальний обсяг годин	I етап (очний) організаційно-мотиваційний						II етап (дистанційний)						III етап (очний) підсумково-рефлексійний						
			Загальна кількість годин на I етап			Аудиторні години			Загальна кількість годин на II етап	Інтернет-лекція	Семінарські заняття (дистанційно)	Спецкурси (дистанційно)	Самостійна робота (спецкурс)	Самостійна робота (у т.ч. підготовка випускної роботи)	Загальна кількість годин на III етапі	Аудиторні години			Самостійна робота	Самостійна робота (спецкурс)	Підсумкова
			Інтернет-лекції	Семінарські заняття	Інтернет-спецкурси	Інтернет-лекції	Семінарські заняття	Інтернет-спецкурси								Самостійна робота	Самостійна робота (спецкурс)	Захист випускних робіт			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Модуль 1. Психодіагностика і моніторинг психологічного розвитку здобувачів професійної освіти	1	30	9	2	2		5		15			6		9	6		2	2	2		
Модуль 2. Організація та здійснення психологічної підтримки учасників освітнього процесу	1	30	9			4		5	15			6		9	6		2		4		
Модуль 3. Психолого-педагогічний супровід осіб з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання	1	30	9	2	2	2	2	1	15			6		9	6		2	2	2		
Модуль 4. Психопрофілактична, просвітницька та консультативна діяльність практичного психолога ЗПО	1	30	9	2	2		5		15			6		9	6		2		4		
Модуль 5. Професійний розвиток і цифрові технології в діяльності практичного психолога ЗПО	1	30	9		2		7		15			6		9	6		2	2		2	
Разом	5	150	45	6	8	6	19	6	75			30		45	30		10	6	12	2	*

Х. ГЛОСАРІЙ КЛЮЧОВИХ СЛІВ

Академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом;

Безперервний професійний розвиток – це безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності.

Безпечне освітнє середовище – сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин;

Булінг (цькування) - діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Вебінар – інтерактивний семінар, організований за допомогою інтернет-технологій. Вебінар, зазвичай, проходить у формі віртуального спілкування між викладачем – ведучим (спікером), який робить доповідь, наочно підкріплену презентацією, та слухачами-учасниками цього online заходу, які мають можливість активно взаємодіяти з ведучим і між собою, а саме: прослухавши доповідь, обговорювати викладений матеріал та коло проблемних питань, означених у ній, виконувати завдання й відповідати на запитання модератора, висловлювати думки, ставити свої запитання й отримувати на них відповіді тощо.

Дескриптори Національної рамки кваліфікацій - автономність і відповідальність – здатність самостійно виконувати завдання, розв'язувати задачі і проблеми та відповідати за результати своєї діяльності;

- знання – осмислена та засвоєна суб'єктом наукова інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання поділяються на емпіричні (фактологічні) і теоретичні (концептуальні, методологічні);

- комунікація – взаємозв'язок суб'єктів з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності;

- уміння – здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв'язання задач і проблем. Уміння поділяються на когнітивні (інтелектуально-творчі) та практичні (на основі майстерності з використанням методів, матеріалів, інструкцій та інструментів).

Дистанційна форма навчання передбачає опосередковану взаємодію віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі (е-платформа), яке функціонує з використанням сучасних психолого-педагогічних, андрагогічних та цифрових технологій. Особливості організації підвищення кваліфікації слухачів за дистанційною формою навчання визначаються окремим положенням.

Дуальна освіта ґрунтується на таких формах організації освітнього процесу, що поєднують, одного боку, навчання на території та за правилами ЗВО, а з іншого – безпосередньо на робочому місці: на виробництві, в установі, організації, або «в полі». Передбачає активну участь працедавців, насамперед у наданні можливостей здобувачам вищої освіти опанувати практичні навички, залученні викладачів-практиків, розвитку матеріально-технічної бази ЗВО, розробці нових методичних підходів. Дуальна освіта має на меті розвивати у здобувачів вищої освіти практичне розуміння особливостей своєї професії, адаптувати освітній процес у ЗВО до вимог ринку праці. Наявність елементів дуальної освіти не є обов'язковою при акредитації освітніх програм. Однак наявність таких елементів надає освітній програмі суттєві переваги.

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС. ЄКТС є системою накопичення та перезарахування (трансферу) кредитів, що орієнтована на особу, яка навчається. Ґрунтується на принципах прозорості процесів навчання, викладання та оцінювання. Мета системи полягає у сприянні плануванню, реалізації та оцінюванню освітніх програм і мобільності здобувачів вищої освіти за допомогою визнання навчальних досягнень, кваліфікацій та періодів навчання.

Заочна форма підвищення кваліфікації передбачає навчання слухачів, що поєднує в собі самонавчання (самостійного оволодіння освітньою (освітньо-професійною) програмою підвищення кваліфікації за індивідуальною освітньою траєкторією в проміжку між ними, що передбачає кореспондентське навчання, у тому числі – із використанням е-платформи, матеріалів сайтів, паперових носіїв

(за вибором слухача, замовника освітніх послуг) і очного навчання, без відриву від виробництва або у вільний від основної роботи час.

Індивідуальна освітня траєкторія – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія в закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план.

Індивідуальна форма підвищення кваліфікації передбачає максимальне врахування освітніх запитів слухача (відбувається на виробництві, в організації шляхом практичного навчання, участі у виконанні трудових обов'язків і завдань під керівництвом висококваліфікованих працівників виробництва та сфери послуг, шляхом державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти); розробку окремих навчальних планів, програм і графіка навчання. Індивідуальний графік підвищення кваліфікації слухача – робочий документ індивідуальної форми навчання. Оформлюється на спеціальних бланках та містить: настановні дані, зміст вибіркової частини навчального плану (спецкурси), план-графік навчального процесу.

Індивідуальний навчальний план – документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів.

Інформальна освіта (самоосвіта) – це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям (Закон України «Про освіту»).

Кваліфікація – визнана уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання) (Закон України «Про освіту»). Особи мають право здобувати повні або часткові професійні кваліфікації без одночасного здобуття повної загальної середньої освіти, яку вони можуть здобути безоплатно в будь-який інший час впродовж життя за будь-якою формою здобуття освіти. Перелік професійних кваліфікацій, що можуть здобуватися без одночасного здобуття повної загальної середньої освіти, формується Національним агентством кваліфікацій.

Ключові компетентності необхідні для підвищення особистого потенціалу і розвитку, розширення можливостей працевлаштування, соціальної інтеграції та активного громадянства, розвиваються в процесі навчання протягом усього життя, починаючи з раннього дитинства шляхом формального, неформального та інформального навчання.

Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність

особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність (Закон України «Про освіту»).

Консультація – вид навчального заняття, під час якого слухач курсів підвищення кваліфікації одержує від викладача відповіді на конкретні запитання або пояснення конкретних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

Контрольні заходи – обов’язкова форма організації освітнього процесу, їх основою є педагогічний контроль, суть якого полягає в одержанні інформації щодо результатів освітньої діяльності слухачів.

Кредит – обсяг змісту підвищення кваліфікації, який (з урахуванням нормативних термінів опанування окремих навчальних елементів і психофізіологічних норм засвоєння змісту навчання та за умови використання оптимальних форм, методів і засобів навчання) може бути засвоєний слухачем курсів підвищення кваліфікації за 30 академічних годин. Назване значення є сумарною кількістю годин аудиторної і самостійної роботи слухача на тиждень.

Моніторинг – це відстеження, діагностика, прогнозування результатів діяльності учасників освітнього процесу в контексті забезпечення якості вищої освіти в Інституті за допомогою спеціальних методик і заходів, серед яких – опитування.

Навчальний модуль – логічно-самостійний блок змісту підвищення кваліфікації, який забезпечує розвиток базової або посадово-функціональної компетентності слухача курсів підвищення кваліфікації. Структурними складовими навчального модуля є змістові модулі. У традиційній предметній системі навчання аналогом навчального модуля є блок споріднених навчальних дисциплін (навчальних предметів).

Навчальний план – нормативний документ закладу післядипломної освіти, що регламентує підвищення кваліфікації за певним напрямом та розробляється відповідно до освітньо-професійної програми. Навчальний план визначає зміст і форму підвищення кваліфікації, перелік нормативних та вибіркового навчальних модулів, види навчальних занять та їх обсяг, види контролю.

Накопичення кредитів у ЄКТС є процесом накопичення кредитів, отриманих за досягнення результатів навчання окремих освітніх компонентів у системі формальної освіти, а також за результати навчальної діяльності в межах неформальної та інформальної освіти. Здобувач вищої освіти може накопичувати кредити для того, щоб: отримати кваліфікацію, відповідно до вимог інституції, що присвоює академічні ступені; задокументувати особисті досягнення для навчання впродовж життя.

Неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій.

Нормативний змістовий модуль – логічно самостійний блок змісту підвищення кваліфікації, який забезпечує розвиток однієї або декількох

складових певної базової або посадово-функціональної компетентності слухача курсів підвищення кваліфікації. Опанування кожного нормативного змістового модуля є обов'язковим для всіх слухачів відповідного напряму підвищення кваліфікації.

Опитування – методика вивчення думки репрезентативної сукупності респондентів (внутрішніх або зовнішніх стейкхолдерів) щодо якості освітньої діяльності в Інституті.

Освітній процес – система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей.

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації – це система освітніх компонентів, що визначає вимоги до рівня освіти педагогічних працівників закладів професійної(професійно-технічної) освіти, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік та логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для успішного виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання у формі набуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань. Розроблення ОПП відбувається з урахуванням здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей замовників освітніх послуг. Ґрунтується на виборі видів, форм, темпу, методів і засобів навчання впродовж усього андрагогічного циклу.

Освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті.

Освітня послуга – комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання.

Очна (денна, вечірня) форма підвищення кваліфікації передбачає навчання слухачів із відривом від виробництва або у вільний від основної роботи час.

Очно-дистанційна форма підвищення кваліфікації поєднує очну форму з можливостями дистанційного навчання.

Педагогічна діяльність – інтелектуальна, творча діяльність педагогічного (науково-педагогічного) працівника або самозайнятої особи у формальній та/або неформальній освіті, спрямована на навчання, виховання та розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських та/або професійних компетентностей.

Педагогічна експертиза - комплексне вивчення особливостей і умов функціонування складових та елементів педагогічного впливу, педагогічної взаємодії, педагогічного процесу.

Педагогічний контроль – обов'язковий компонент підвищення кваліфікації, який реалізується з метою забезпечення зворотного зв'язку із слухачами, визначення рівня розвиненості їх професійної компетентності в результаті підвищення кваліфікації за відповідним напрямом. **Зміст, форми та**

методи педагогічного контролю упорядковуються згідно з профілем професійної компетентності на основі професійної програми підвищення кваліфікації за відповідним напрямом.

Перезарахування (трансфер) кредитів є процесом одержання кредитів, присвоєних в одному формальному контексті (освітня програма, заклад вищої освіти) та визнаних в іншому формальному контексті з метою отримання кваліфікації. Кредити, присвоєні здобувачу вищої освіти у межах однієї освітньої програми певного закладу, можна перевести для накопичування в іншій програмі, запропонованій тим самим або іншим закладом. Трансфер кредитів є ключем для успішності академічної мобільності. Заклади вищої освіти, факультети, департаменти можуть укладати угоди, які гарантують автоматичне визнання і перезарахування (трансфер) кредитів.

Підвищення кваліфікації – важливий чинник безперервної освіти дорослих, складник формальної і неформальної професійної освіти, організована форма навчання дорослих. Метою підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійної освіти є підготовка інноваційного педагога професійної освіти відповідно до державної освітньої політики, з урахуванням суспільних викликів, роботодавців та ключових стейкхолдерів, який поєднує у своїй професійній діяльності теоретичну та практичну підготовки, має сформовані ключові, професійні та загальнопрофесійні компетентності, готовий конкурувати і бути активним суб'єктом на ринку праці.

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійної освіти - складна соціальна система, яка має на меті вдосконалення та розвиток професійно-педагогічної компетентності шляхом опанування сучасних освітніх технологій, методик загальної та професійної педагогіки, психології, а також ознайомлення із сучасним устаткуванням, обладнанням, технікою, прогресивними методами організації праці, необхідними для здійснення якісної підготовки кваліфікованих робітників.

Підсумковий контроль проводиться з метою визначення успішності підвищення кваліфікації слухачів у вигляді захисту випускної роботи з оцінкою «зараховано» або «не зараховано». Для слухачів підвищення кваліфікації, які навчаються за очною формою навчання цей контроль здійснюється у формі заліку з оцінкою «зараховано» або «не зараховано».

План-графік – нормативний документ Інституту, який визначає напрями та категорії педагогічних працівників, їх кількісний склад, форми та терміни підвищення кваліфікації впродовж календарного року.

Процедура (від лат. procedo – просуваюсь, проходжу) означає офіційно встановлений порядок здійснення освітньої діяльності в університеті, послідовність дій стейкхолдерів при здійсненні участі в освітньому процесі для внесенні пропозицій для покращення якості вищої освіти в університеті.

Профіль компетентності – перелік ознак, які характеризують особливості компетентності та визначають кваліфікаційні вимоги до особи, яка займає відповідну посаду чи є представником відповідної професії.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та

розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів (Закон України «Про освіту»).

Самостійна робота – складник освітнього процесу, яка забезпечує індивідуалізацію розвитку ключових, професійних та загальнопрофесійних компетентностей слухачів упродовж курсів підвищення кваліфікації.

Семінар-практикум – вид навчального заняття, який передбачає обговорення актуальних проблем реалізації завдань освітньої політики та інноваційної освітньої й управлінської практики, набуття відповідних практичних умінь і навичок.

Система освіти – сукупність складників освіти, рівнів і ступенів освіти, кваліфікацій, освітніх програм, стандартів освіти, ліцензійних умов, закладів освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, учасників освітнього процесу, органів управління у сфері освіти, а також нормативно-правових актів, що регулюють відносини між ними.

Спецкурс – цілісна одиниця змісту курсів підвищення кваліфікації, представлена сукупністю теоретичних, семінарських, практичних занять загальним обсягом від 4 год./ 0,2 – 0,5 кредитів, які системно забезпечують розвиток певної професійної компетентності слухачів.

Стажування – набуття особою практичного досвіду виконання завдань та обов'язків у певній професійній діяльності або галузі знань. Стажування здійснюється за індивідуальною програмою, що розробляється і затверджується суб'єктом підвищення кваліфікації. Стажування педагогічних працівників в Інституті здійснюється під керівництвом науково-педагогічного працівника, який має відповідний досвід роботи та кваліфікацію.

Стейкхолдери (англ. Stakeholders) – зацікавлені сторони, фізичні та юридичні особи, які мають легітимний інтерес у діяльності організації, тобто певною мірою залежать від неї або можуть впливати на її діяльність. Іноді їх називають групами інтересів або групами впливу.

Зовнішні стейкхолдери:

- держава, яка здійснює нормативно-правове регулювання діяльності ЗВО і основне замовлення на підготовку фахівців вищої освіти через розподіл державного замовлення на підготовку кадрів;
- регіональні органи державної влади та органи місцевого самоврядування;
- роботодавці (великі промислові підприємства; малі та середні підприємства; організації соціальної сфери), які зацікавлені в компетентних фахівцях;
- здобувачі освіти, абітурієнти та їх батьки, які знаходяться на стадії вибору ЗВО;
- освітні установи різних типів та видів, які розташовані в регіоні дислокації ЗВО;
- інвестори, які зацікавлені у розвитку наукових досліджень й інноваційних технологій, та організації-партнери у реалізації державних і міжнародних програм з розвитку освіти і соціуму;
- кадрові агентства, зацікавлені в підборі висококваліфікованих фахівців;

- різноманітні громадські організації та об'єднання, які безпосередньо не пов'язані із системою освіти (політичні партії, етнічні та інші соціальні групи, творчі спілки, наукові установи тощо), але які зацікавлені у соціальному партнерстві.

Внутрішні стейкхолдери:

- різні категорії осіб, що отримують освіту (студенти бакалаврату, магістратури, вільні слухачі, аспіранти та докторанти) та їх батьки;
- науково-педагогічні працівники, навчально-допоміжний і адміністративно-управлінський персонал;
- замовники освітніх послуг (підприємства, організації, установи, фізичні особи, навчально-методичні центри);
- фахівці-практики, які залучаються до освітнього процесу.

Студентоцентрований підхід (student-centered approach) розглядає здобувача вищої освіти як суб'єкта з власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, спроможного бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу. Протилежністю цього підходу є парадигма студента як об'єкта навчання, не спроможного на повноцінну агентність, а відтак такого, що потребує виховання і догляду. У цій парадигмі заклад вищої освіти патерналістично вирішує, що і як мають вчити студенти. Студентоцентрований підхід передбачає взаємоповагу між студентом і викладачем, реальну вибірковість дисциплін, участь студентів у системі внутрішнього забезпечення якості ЗВО та процесах акредитації освітніх програм, наявність процедур реагування на студентські скарги та ін. Посилюється роль викладача як фасилітатора. Він не лише читає лекції, а й організовує інтерактивне спілкування, сприяє особистісному розвитку студентів, формує атмосферу взаєморозуміння і довіри.

Суб'єкт освітньої діяльності – фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація), що провадить освітню діяльність.

Тематична дискусія – інтерактивний вид практичного заняття, який має дискусійний характер навколо конкретної проблемної теми, передбачає розвиток умінь у процесі використання попередньо сформованих знань.

Тренінг – групове інтерактивне навчальне заняття, яке ґрунтується на принципах зворотного зв'язку й активної взаємодії всіх учасників, спрямоване на закріплення знань, напрацювання вмінь і навичок відповідно до мети навчання.

Формальна освіта – це освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою.

Soft skills (м'які навички, соціальні навички чи навички успішності) дозволяють випускникам ЗВО бути успішними на своєму робочому місці. До soft skills зараховують навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність, працювати в критичних умовах, вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості

deadline (вчасного виконання поставлених завдань), здатність логічно і критично мислити, самостійно приймати рішення, креативність тощо. Іноді до соціальних навичок також зараховують знання іноземних мов, в першу чергу англійської мови. ЗВО повинен мати власну політику стосовно розвитку soft skills у своїх здобувачів вищої освіти та викладачів. Ця політика також зумовлює співпрацю з працедавцями та випускниками, впливає на репутаційний капітал ЗВО. Іноді вживається синонімічний термін transferable skills (навички, що їх можна переносити). Мова йде про навички, що вважаються цінними на будь-якому робочому місці, незалежно від професійної сфери.

XI. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації ґрунтується на ідеях і положеннях **міжнародних документів** із проблем розвитку освіти дорослих в умовах глобалізації та європейської інтеграції, також **загальнодержавних документів**, що становлять нормативно-правову базу післядипломної педагогічної освіти.

1. Закон України №2145-VIII «Про освіту» (2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

2. Закон України №1556-VII «Про вищу освіту» (2014). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

3. Закон України № 2704-VIII «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>

4. Закон України №_4574-IX «Про професійну освіту» (2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-IX#Text>

5. Кучерак І.В. Інклюзивне навчання у закладах професійної освіти: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ. 2022. URL: <https://binpo.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/Посібник-Кучерак-ІВ.pdf>

6. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія / редкол.: В. Г. Кремень, В. І. Луговий, О. М.Топузов; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2021. 384 с. DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>

6. Положення про впровадження європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти / Вікторія Сидоренко, Андрій Єрмоленко. Біла Церква: БІНПО, 2021. 14 с. URL: https://binpo.com.ua/wp-content/uploads/2021/07/ПОЛОЖЕННЯ-ПРО-ВПРОВАДЖЕННЯ-ЄВРОПЕЙСЬКОЇ-КРЕДИТНО_ТРАНСФЕРНОЇ-СИСТЕМИ-ТА-ЇЇ-КЛЮЧОВИХ-ДОКУМЕНТІВ-У-БІНПО.pdf

7. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти (нова редакція) / Вікторія Сидоренко. Біла Церква: БІНПО ДЗВО«УМО» НАПН України, 2025. 30 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747930/Положення-про-академічну-доброчесність-у-БІНПО_нова-редакція_2025.pdf

8. Положення про забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти / Вікторія Сидоренко. Біла Церква: БІНПО, 2021. 30 с. URL: https://binpo.com.ua/wp-content/uploads/2021/04/Положення_про_систему_внутрішнього_забезпечення_.pdf

9. Положення про організацію освітнього процесу у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти: видання друге, перероблене і доповнене / Вікторія Сидоренко, Олена Юденкова, 2024. 62 с. URL:

<https://binpo.com.ua/wp-content/uploads/2024/02/Положення-про-організацію-освітнього-процесу-2024.pdf>

10. Положення про організацію освітнього процесу за дистанційною формою навчання у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти / Вікторія Сидоренко, Анастасія Денисова. Київ: Агроосвіта, 2020. 26 с. URL: <https://binpo.com.ua/wp-content/uploads/2020/05/ПОЛОЖЕННЯ-ПРО-ДИСТАНЦІЙНЕ-НАВЧАННЯ-1.pdf>

11. Положення про організацію та проведення опитувань внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти / Вікторія Сидоренко, Володимир Кулішов. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2020. 24 с. URL: <https://binpo.com.ua/wp-content/uploads/2021/07/ПОЛОЖЕННЯ-ПРО-ОРГАНІЗАЦІЮ-ТА-ПРОВЕДЕННЯ-ОПИТУВАНЬ-ВНУТРІШНІХ-І-ЗОВНІШНІХ-СТЕЙКГОЛДЕРІВ.pdf>

12. Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти / Вікторія Сидоренко, Володимир Кулішов, Алла Лукіячук, Тетяна Щипська. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2021. 14 с. URL: <https://binpo.com.ua/wp-content/uploads/2022/02/ПОЛОЖЕННЯ-ПРО-ПІДВИЩЕННЯ-КВАЛІФІКАЦІЇ-НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ-ТА-ПЕДАГОГІЧНИХ-ПРАЦІВНИКІВ-У-БІНПО.pdf>

13. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності (затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 7 листопада 2000 року, № 522 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту від 30 листопада 2012 року, № 1352). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00#Text>

14. Постанова Кабінету Міністрів України № 800 від 21.08.2019 р. «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників». URL: <https://sqe.gov.ua/law/postanova-kabinetu-ministriv-ukrain-52/>

15. Про затвердження методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів професійної (професійно-технічної) освіти за компетентнісним підходом (наказ МОН України від 17 лютого 2021 року № 216). URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennyametodichnih-rekomendacij-shodo-rozroblennya-standartiv-profesijnoyi-profesijnotehnichnoyi-osviti-za-kompetentnishim-pidhodom>

16. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України (наказ МОН України від 22 травня 2018 року № 509). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0885-18&ved=2ahUKEwicsNfA6LCTAxX-LxAIHb1mHcEQFnoECB4QAQ&usg=AOvVaw3EhR1LZCt6W2Y0fCbzTbH>

17. Сидоренко В.В. Професійний розвиток фахівців в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти: ключові компетентності і ресурси: електронний курс. Київ, Україна: ДУ «НМЦ «Агроосвіта». 2020. 130 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734956/1/Професійний_розвиток_фахівців_в_умовах_формально_інтерактивна_версія.pdf

18. Стратегія розвитку Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти на 2025–2027 роки / Вікторія Сидоренко. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2025. 48 с. URL: <https://binpo.com.ua/wp-content/uploads/2025/10/Стратегія-розвитку-БІНПО-на-2025-2027-pp.pdf>